

17. évf. 3. szám (53)
2012. ősz

Lépések...

... a fenntarthatóság felé

 KÖVET
Egyesület a Fenntartható Gazdálkodásért

A környezettudatos és társadalmilag felelős vállalatvezető szaklapja

Tartalom

Emberi tényező:

Székely Anna

2. oldal

KÖVET-hírek

4. oldal

Új KÖVET-tagok

5. oldal

Másért vállalkozó?

Heimann Családi Birtok

6. oldal

Jövőképzés Nyári

Egyetem beszámoló

8. oldal

Felelős vállalat –

felelős építéset

10. oldal

Bemutatkozik az

ÖkoKör program

12. oldal

Energiatakarékos

matrjoska

14. oldal

Felelős vállalatirányítás

15. oldal

Fenntartható fogyasztás

16. oldal

Környezeti nevelés

18. oldal

Jogsabályok

19. oldal

Az ökonomizmus vallása

Jonathan Sachs, a Brit Nemzetközösség zsidó ortodox főrabijának nemrég rendhagyó helyszínen, rendhagyó mondanivalóval tartott előadást.¹ Az egyházi vezető hangsúlyozta, hogy a piacgazdaság a kereszténység által meghatározott Európában ezen az erkölcsi alapon jött létre, de egyben a vallás kódolta erkölcs szabta meg a határait is. Véleménye szerint a történelmi elmentések ellenére ma az egyik oldalon a hívő zsidók és keresztények állnak, a másikon az Európát egyre inkább és agresszívebben szekularizáló erők.

Többen is felvetették, hogy a modern gazdasági eszmerendszer egyfajta kvázi vallásos hitként működik.² A közgazdaságtan, más néven ökonomia, amely eredetileg (latin és ógörög) a háztartás javaival való ésszerű gazdálkodás jelentett, az utóbbi kb. 230 évben tudománnyá, később ideológiává és paradigmává, napjainkra pedig egyfajta kvázi vallásos hitté merevedett, amelynek „szentháromsága” a növekedés–versenyképesség–hatékonyság.

Ha ezeket a kifejezéseket halljuk, már nem gondolkozunk el, jó-e fokozni azokat, s főleg mi az ára a versenyképesebb gazdaságnak (pl. nagyobb hajtás), a hatékonyabb működésnek (pl. fokozott munkahatékonyság = több munkanélküli) vagy a profit növekedésének (kisebb gazdasági szereplők, hazai ipar tönkremenetele). A három elemet, ha nem is tudatosan, de hajlamosak vagyunk önmagában való és felsőbbrendű jónak, a vallásos szóhasználatot követve bálvány-nak tekinteni.

Az ökonomizmus „szentháromsága”

A cikk folytatásában található táblázatban azt foglaltuk össze, melyek egy vallás és egy tudomány lényegi elemei. Természetesen ez nagymértékű általánosítás, hiszen lényeges a különbség például egy társadalom és egy természettudomány között, avagy az iszlám és a kereszténység lényegi elemeiben. Az összevetés tárgyunk szempontjából mégis használható, hiszen kifejezetten a közgazdaságtanra és a kereszténységre gondolva már egyértelműbb a helyzet. A két rendszer komoly párhuzamosságokat mutat, a megfeleltetés csak utolsósorban nem sikerül.

(Tóth Gergely cikkének folytatása a 9. oldalon)

Életem legjobb évét élem

Emberi tényező rovatunkban a KSZGYSZ leköszönő ügyvezető igazgatójával, Székely Annával készítettünk interjút szakmai életútjáról, a környezetvédelmi iparág múltjáról és jövőjéről.

(Részletek a 2. oldalon)

Energiatakarékos matrjoska

A KÖVET Oroszországban zajló COEEF elnevezésű projektjének célja az energiahatékonyság hatásainak és lehetőségeinek oktatása szentpétervári civil szervezetek körében.

(Részletek a 14. oldalon)

Az ősök nyomában

Másért vállalkozó? c. rovatunkban ezúttal a Heimann Családi Birtok Kft. tulajdonosát, Heimann Zoltánt mutatjuk be. Munkamódszereikben a hagyománytisztelést, a helyi értékeket rendkívül fontos, megőrzendő örökségnek tekintik.

(Részletek a 6. oldalon)

A fenntartható fogyasztás jelene és lehetséges jövője Magyarországon

A Budapesti Corvinus Egyetem Környezetgazdaságtani és Technológiai Tanszéke a lakosság körében végzett felmérést a környezettudatos életmódról és a fogyasztásról.

(Részletek a 16. oldalon)

Életem legjobb évét élem

Emberi tényező rovatunkban ezúttal a Környezetvédelmi Szolgáltatók és Gyártók Szövetsége (KSZGYSZ) leköszönő ügyvezető igazgatójával, Székely Annával készítettünk interjút szakmai életútjáról, a környezetvédelmi iparág múltjáról és jövőjéről

Milyen szakmai út vezetett a KSZGYSZ-hez?

1975-ben vegyészmérnökként diplomáztam a Műszaki Egyetemen. 2000-ben végeztem el a Bándi Gyula tanár úr kezdeményezésére indított környezetvédelmi szakjogász-képzést. Érdekes volt 50 felé újra az iskolapadba ülni, de nagy hasznomra vált. Már előtte is rengeteg jogszabályt véleményeztem, a képzésnek köszönhetően pedig immár átláttam és megértettem a teljes törvényalkotási folyamatot.

Mint vegyészmérnök hogyan kerültél kapcsolatba a környezetvédelemmel?

Sorsszerű találkozás volt, de nem a vegyészmérnökségből következett. Biomérnöki szakon végeztem, aztán a Medicor Műveknél dolgoztam, ahol vérdiagnosztikai reagenseket fejlesztettem. Utána a Chinoinnál műszeres analitikusként nagy nyomású folyadékkromatográfiával foglalkoztam. Az ELTE Kolloidkémia Tanszékén eltöltött pár év után céget alapítottunk egy kollégámmal, amely nem nagyon prosperált. Éppen állást kerestem, amikor felhívott egy régi ismerősöm és megkérdezte, most éppen mivel foglalkozom. Elmondta, hogy alapítottak egy szövetséget, jöjjenek el főtítkárnak, és kitalálhatom, hogyan is kell azt csinálni. Ez tetszett nekem! Nem tudtam többet akkor a környezetvédelemről, mint egy átlagállampolgár, de a vegyészmérnöki háttér és az anyagismeret, a reakciók iránti affinitás sokat segített. Akkoriban kezdődött tulajdonképpen a környezetvédelemmel kapcsolatos jogalkotás Magyarországon. Volt ugyan némi előzmény a hulladékszabályozásban, és létezett egy környezetvédelmi törvény is, annak azonban nem születtek meg a végrehajtási rendeletei. Körülbelül ennyi volt a szabályozás. 1992-ben indult el a mai környezetvédelmi törvény előkészítése, lényegében ezért alakult

meg a KSZGYSZ. Azóta is az egyik legfontosabb tevékenységünk, hogy a készülő jogszabályokról markáns szakmai véleményt alkossunk.

Hogyan indult a KSZGYSZ? Mi volt a célja?

Célunk a szakmai érdekek képviselése, továbbá annak elérése, hogy ezt figyelembe is vegyék. Nos, ez utóbbi meglehetősen hullámzott... Annak idején kifejezetten számítottak ránk, tehát érdemes volt alapos véleményeket gyártani. A környezetvédelmi törvényben, a termékdíjtörvényben, sok más fontos jogszabályban és kormányrendeletben érvényesíteni tudtuk a szakmai értékeket, érdekeket. Mindig az volt a szándékunk, hogy olyan vállalkozások érdekeit képviseljük, amelyek javítani akarnak a környezeten. Olyan szabályozást tartottunk elfogadhatónak, és tartunk annak

ma is, amely konzekvens, végrehajtható. A vállalkozások alapvetően jogkövetők akarnak lenni. Szeretik, ha egyértelműek a keretek, mert akkor nem fognak bajba

kerülni. Sajnos a jogalkotó nem mindig épít erre, és nem mindig érti meg, hogy igazából közös az érdekünk. Egy gazdaság akkor lesz eredményes, ha a vállalkozások is kiszámítható körülmények között működnek, a környezet érdekeit figyelembe véve. Magyarországon a profit pejoratív fogalom. Ha forprofit egy cég, akkor az gyanús, az biztos valami rosszat akar. Jobb- és baloldaltól függetlenül hullámzó volt, hogy mennyire vették figyelembe szövetségünk véleményét. Most éppen semennyire... Két másik nagyon fontos tulajdonsága a szövetségnek, hogy kizárólag szakmai alapon működik, és munkáját a mindenkor politikai hatalomtól tökéletesen függetlenül végezte, végzi és fogja végezni. Ennek a szakmaiságnak, ennek a hozzáállásnak köszönhető, hogy csaknem 300 tagunk van.

Milyen volt a környezetvédelmi iparág az 1990-es évek elején? Miben volt erős? Mik voltak a hiányosságai?

A 90-es évek előtt lényegében nem volt környezetvédelmi ipar. A nagyvállalatoknál dolgozott egy-egy környezetvédelmi felelős, de a folyamat igazán a magánszektor kiszélesedésével indult el. Ezek a környezetvédelmi felelősök általában céget alapítottak, korábbi megbízójuk számára alvállalkozói szolgáltatásokat nyújtottak. Ekkor kezdtek érdeklődni a külföldi cégek a magyar piac iránt.

Hogyan látod az elmúlt három válságos évet a környezetvédelmi iparág szempontjából?

A szövetség az idén 20 éves. A mögöttünk hagyott két évtizedben a szakma kinyílt, kiépült, felnőtt. A jogszabályok nagyon sokban segítettek a környezetipar kialakulását, de a fejlődésre legin-

kább az ország EU-csatlakozása hatott. Mélyreható változásokat kellett végrehajtania az iparnak a környezetvédelmi megfelelés miatt, amit a környezetvédelmi háttérpar tudott támogatni. 2008 végén kezdődött a válság, amelyet elsősorban a másodnyersanyag-hasznosítók éreztek meg azonnal, mert a nyersanyag világgpiaci ára drasztikusan csökkent. Nem volt érdemes eladni a begyűjtött fémhulladékot. Ez 2009 közepére rendeződött, tehát a környezetipar számára ez egy rövid, elviselhető, jóllehet roppant ijesztő átmeneti válság volt. Azonban azóta sem tért vissza a világgazdaságba a korábbi prosperitás. És lehet, hogy nem is fog. Vége a pazarló jóléti korszaknak, el kell kezdeni takarékosabban élni. Nagyon sokszor halljuk azt a megjegyzést: „De hiszen ti abból éltek, hogy fogyasztói társadalom van, rengeteg hulladék képződik. Nektek az a jól!” A környezetiparnak is fel kell nőnie az új helyzethez: sok fejlesztésre van szükség az újrahasznosításban, az energiatakarékos működtetésben.

Bennünket egy dolog hátráltat: a szabályozás elégtelensége. A bizonytalanság rettenetesen rossz, és ez az utóbbi években a világ gazdaságban is óriási. A magyar szabályozás is rendkívül bizonytalan, drasztikus változásokra készül szinte naponta. Megszüntették a koordináló szervezeteket, helyettük egy állami szervezet jött létre 2011 szeptemberében. Csak 2012 augusztus végére jelentek meg a közbeszerzési kiírások. Nincs hulladékgazdálkodási törvény, országos hulladékgazdálkodási terv. A hulladékgazdálkodási törvény tervezetében lebegtetnek egyfajta minősítést, az OHÜ általi minősítési rendszert, amelyről nem tudjuk, min fog alapulni. Mi tiltakoztunk a koordináló szervezetek megszüntetése ellen, mert szerintünk inkább szabályozásra lett volna szükség. Olyannyira, hogy már elő volt készítve egy kormányrendelet a koordináló szervezetek működésének szabályozására. Notifikálta az EU, tehát csak el kellett volna fogadnia a kormánynak, de a kabinet nem ezt az utat választotta. A másik, ami nagyon érzékenyen érint bennünket, hogy nem átlátható, ami történik. Nem lehet felkészülni a változásokra és szakmailag nem értelmezhetők a változások okai. A gazdasági szereplőknek nagyon fontos, hogy legyen idejük megtervezni a jövőt, hogy biztosan számíthassanak arra, hogy a ma meghozott törvény két év

múlva is ugyanazt fogja tőlük követelni. Ha biztonság nincs, akkor válság van.

Mit tudtok tanácsolni ebben a helyzetben a tagjaitoknak? Várjanak?

Hát várnak, amíg bírnak a tanácsunk nélkül is, mert az egzisztenciájukról van szó. Ha nem megy tovább, kilépnek a szövetségből, eladják a céget, visszavonulnak vagy profilt váltanak. Nagyon nehéz a helyzet ma a környezetiparban. A legnagyobb probléma egyébként az, hogy a környezetipar különböző szegmensei különböző minisztériumok, illetve államtitkárságok fennhatósága alá tartoznak, így az ügyek is. A környezetiparnak nincs gazdája, márpedig Nyugat-Európában ez egy húzóágazat. Mi nem használjuk ki ennek a potenciális húzóágazatnak a lehetőségeit. Más mentalitásra lenne szükség a kormányzatban, sokkal fajsúlyosabban kellene kezelni a környezetvédelmet, támaszkodni az ebben rejlő potenciálra. Rövid távú a gondolkodás, nincs, aki verekedjen a környezetvédelemért a kormányn belül.

Pedig a környezetiparban óriási lehetőségek rejlenek. Magyarország szűk és bizonytalan piacnak bizonyul, ezért indítottuk el a Környezetipari Export Programot 2007-ben az akkori Környezetvédelmi Minisztérium támogatásával, együttműködve az ITDH-val. Négyoldalú megállapodás született három állami szereplő és a KSZGYSZ között. Ebben az évben megalakult egy környezetipari export-klaszter, amelynek már 20 lelkes tagja van. Számos külföldi kiállításon, roadshow-n vettek már részt. Tagjaink közül bárki csatlakozhat hozzájuk, és bizonyos feltételekkel a nem tagok is. Mi azt gondoljuk, hogy a Magyarországtól keletre fekvő országokban van mit keresnünk. Nem feltétlenül Kínában, mert az túl messze van, s ez már eleve megrostálja a cégeket. Egy üzlet érdekében ugyanis többször az adott országba kell utazni, s ahhoz tökeerősnek kell lenni, hogy egy cég finanszírozni tudja a piacépítés időszakát.

Van olyan eredmény 92–93 óta, amelyet személyesen a magadénak érzel?

Több, a környezetvédelmi ipart összefogó szervezet is indult, közülük mi nőtünk föl. Nagyon jól éreztem itt magam: a tagság hűsége tartja össze és fent a szövetséget, a tagok akarják és értik is ezt. Megfelelő számú elkötelezett cég erős potenciált, erős szakmai ráhatást jelent.

Kaptál valamilyen díjat az elmúlt 20 évben?

A Magyar Köztársaság Ezüst Érdemkeresztjét kaptam meg a környezetipar összefogásában kifejtett munkámért. Nyilván azért én, mert én voltam szem előtt, de sokan kaphatnának elismerést olyanok, akik a háttérben tették és teszik a dolgukat. Örültem neki. Búcsúajándékkul a KSZGYSZ életműdíját kaptam meg.

Kivel, kikkel dolgoztál együtt szívesen?

1994 óta ugyanaz az elnökünk: dr. Kovács László, akit a tagság háromévente újraválasztott. Ő hagyott dolgozni, megélhettem mellette a teljes önállóságot. Valamennyi elnökség megtisztelt a bizalmával. Ez a szabadság sorsalakító számomra. A munkatársaimat nagyon szerettem, és ez persze csak a szerepváltás miatt múltidő. Jó embereket sikerült kiválasztanom. Sokat dolgoztunk, de mindig jókedvűen, egymást segítve. 1993-tól 1996-ig egyedül voltam, akkor érkezett a mostani irodavezető, Fehérvári Katalin. 1999-ben csatlakozott hozzánk Czibók Ági, akinek a szövetség volt az első munkahelye. Ő is jól itt maradt. Újabb kollégák után 2010 őszén lépett be Farkas Hilda, az utódom, aki energikus, nagy tudású, nagy munkabírásu és nemzetközi tapasztalatokkal is rendelkező, elismert szakember. Mindannyian arra törekedtünk és törekszünk, hogy megkönynyítsuk tagjaink életét, működését.

A KÖVET-tel hogyan kerültél kapcsolatba?

Mikor a KÖVET alakult, Tóth Gergő és Kemény Tamás eljött hozzám. Megkérdezték, hogy milyen ez a munka, és én pozitívan nyilatkoztam. Nem az üzleti érdekek irányítják, s ezért is hálás feladat. Gergő fiatal volt, akkor jött vissza az USA-ból. „Szépreményű fiatalember”, mondta róla Kemény Tamás. Nemzetközi szervezet magyar lánya volt a KÖVET-INEM, amely azért indult el, hogy az iparvállalatok jobban odafigyeljenek a környezetvédelmi teljesítményükre. Nem érzem konkurenciának, és azóta is harmonikus a viszonyunk.

Most, hogy kevesebb a munkád, mivel töltöd a szabad időd?

Januárban kiköltöztünk Solymárra. Egyrészt veteményeskertet művelek, másrészt unokákat nevelek. A két- és négyéves unokám heti két napot tölt nálam. Ők az élet nagy ajándékai számomra. Heti két napot dolgozom a szövetségben: három munkacsoportért vagyok felelős. Magánemberként életem legjobb évét élem.

Bíró Imola, Csizmadia Edit / KÖVET

Céglátogatás a Hamburger Containerboard dunaújvárosi papírgyárában

Június 21-én az EOQ MNB Fenntarthatósági és Környezetvédelmi Szakbizottsága és a KÖVET Egyesület közösen szervezett látogatást a dunaújvárosi papírgyárba. Bencs Attila ügyvezető igazgató a papírgyártásról és a hulladék papír feldolgozásáról, Koszorús Zoltán környezetvédelmi vezető a korszerű szennyvízkezelésről és a biogáz-előállításról tartott előadást, amelyet üzemlátogatás követett.

A dunaújvárosi papírgyárban jelenleg két papírgép működik, amelyek együttesen naponta mintegy 1800 tonna hullámalappapírt képesek előállítani, így az üzem Magyarország legnagyobb papírgyáraként nem csupán új és impozáns telephelyének méreteivel, hanem gyártókapacitásával is lenyűgözte a látogatókat.

A Hamburger Hungária Kft. 100%-ban hulladék papír felhasználásával állít elő 70–

150 g/m² tömegű hullámalappapírt. A vállalatcsoporthoz tartozó két magyarországi papírgép együttesen évi mintegy 700 000 tonna papírhulladék feldolgozására képes. Termékeit dominánsan exportálja.

A nap második részében a látogatók a szennyvíztisztítót tekintették meg. A Hamburger Hungária Kft.-hez kapcsolódó ipari

vízmű legfontosabb feladata a vállalat működéséhez és a termeléshez szükséges ivó- és ipari víz-ellátás folyamatos biztosítása, a frissvíz-felhasználás és a szennyvízkibocsátás mérése, valamint a szennyvíz tisztítása. Ugyanakkor a vízmű nemcsak a gyár által kibocsátott szennyvizet kezeli, hanem a szomszédos papír-, illetve cellulózgyárakét is. A Hamburger Hungária Kft. tevékenységeinek tervezése és mindennapi működése során nagy hangsúlyt fektet saját gazdasági érdekei és a környezetvédelmi szempontok összehangolására, a természeti erőforrásokkal való takarékos bánásmódra és a CO₂-kibocsátás csökkentésére, így az aktuális környezetvédelmi fajlagos kibocsátásai lényegesen alacsonyabbak, mint a vonatkozó BAT-mértékek.

Csizmadia Edit / KÖVET

KÖVET–MNB Filmklub: Blood in the Mobile

2012. július 12-én a második KÖVET–MNB közös filmklubon a dán dokumentumfilmrendező, Frank Poulsen *Blood in the Mobile* című filmjét néztük meg az érdeklődőkkel. Poulsen alkotása nagyon hatásosan és körültekintően járja körül a Kongói Demokratikus Köztársaságban kitermelt, főként mobiltelefonokhoz, laptopokhoz elengedhetetlen kassziterit és koltán bányászata, az azt övező égető társadalmi problémát. A filmben Poulsen arra keres választ, hogy vajon a mobiltelefonokat gyártó cégek (köztük specifikusan a legnagyobb, a Nokia) mindent megtesznek-e azért, hogy ellenőrizzék a termékeikhez vásárolt nyersanyag származását, ezáltal pedig esetlegesen nem finanszíroznak-e lázadócsoportokat és korrupt hadurakat. Közben végigkövetjük a bányák mélyéből sokszor 10-14 éves gyerekek által, életük kockáztatása árán szinte csupasz kézzel előkapart kassziterit útját egészen a mobiltelefonokig. Kongóból Poulsen egyből Finnországba, a Nokia központjába utazott, ahol megpróbálta szembesíteni a cég vezetését a helyzettel. A film azzal a szomorú ténnyel fe-

jeződik be, hogy annak ellenére, hogy a vállalat már tíz éve észlelte a bányászathoz kapcsolódó problémát, azóta sem talált rá megfelelő megoldást.

A vetítés elején Mészáros Enikő, a Jane Goodall Intézet munkatársa a szervezet mobiltelefon-újrahasznosító kampányának tapasztalatain keresztül mutatta be a filmben feltárt afrikai társadalmi, környezeti és természetvédelmi problémákat. A vetítést követően a résztvevők vele beszélgettek, valamint egymással is megosztották a film által bennük ébresztett gondolatokat. Mészáros Enikő 2010 óta tagja és önkéntese a Jane Goodall Intézetnek. A kongói-magyar csereprogram koordinátoraként 2011-ben közel egy hónapot töltött a Kongói Demokratikus Köztársaságban, ahol környezeti nevelési programban vett részt. A rendkívül sikeres „Dobj egy nagyot!” mobil-újrahasznosítási program koordinátoraként számtalan előadást tartott iskolákban és rendezvényeken.

Lontayné Gulyás Mónika / KÖVET
Forrás: www.mindennapiafrika.info

Környezettudatos közlekedés

Május 30-án az ELMŰ Nyrt. sporttelepén rendeztük meg az Elektromos autóval a vállalati kultúra körül c. KÖVET-klubot, amelyen közel 80 fő vett részt. Nagy Zoltán, az ELMŰ Nyrt. értékesítési igazgatója az „E-Mobility program és E-Mobility Network – az ELMŰ gyakorlati példái a fenntarthatósághoz” címmel tartott előadást a cég elektromos mobilitási programjáról. Az E-Mobility Network azon vállalatok közössége, amelyek úttörő szerepet kívánnak vállalni ennek a korszerű és környezetbarát technológiának a meghonosításában. „Vállalati kultúra a változó piaccgazdaságban” címmel Hónig Péter volt közlekedési, hírközlési és energiaügyi miniszter a fenntarthatóság érdekében tett vállalati törekvésekről és az ezzel kapcsolatos vállalati kultúra kialakításáról tartott előadást. A rendezvényt állófogadás követte, és a résztvevők tesztvezetés közben próbálhatták ki az elektromos járműveket.

Csizmadia Edit / KÖVET

Új KÖVET-tagok

Globe System Tanácsadó Kft.

A Globe System Tanácsadó Kft. 1997-ben alakult. Küldetésünknek a felelős vállalatirányítás (Corporate Governance), a vállalatirányítási/minőségirányítási, energiairányítási és kockázatkezelő menedzsmentrendszerekkel kapcsolatos tanácsadás tekinthető. E területen a hagyományos minőségirányítási rendszerektől kezdve az integrált, teljes körű minőségirányítási rendszereken át szakma- és iparág-specifikus irányítási rendszereket dolgozunk ki, vezetünk be és tanúsítatunk. Kiemelten fontosnak tartjuk a társadalmi felelősségvállalás kérdését, ezért megalakulásunk óta arra törekedtünk, hogy döntéseink meghozatalakor figyelembe vegyük érintettjeink igényeit, hozzájáruljunk társadalmi, gazdasági és természeti környezetünk fenntartható fejlődéséhez. Szilárd meggyőződésünk, hogy a fenntarthatóság hosszú

távon sokszorosan megtérül, ezen törekvésünk keretében csatlakoztunk a KÖVET Egyesülethez.

További információ:

Dóka Krisztina, marketing-, PR- és üzletfejlesztési vezető
+36 1 212 2202
doka.krisztina@globesystem.hu
www.globesystem.hu

R-Estate Kft.

Cégünket, az R-Estate Kft.-t 2002-ben alapítottuk.

R-Estate Kft.
Létesítménygazdálkodás

Főtevékenységünk a létesítménygazdálkodás, elsősorban Budapesten és Pest megyében. Elsődleges célunk magas színvonalú ingatlanüzemeltetési szolgáltatás nyújtása ügyfeleink részére energiahatékonysági szempontok figyelembevételével. Az általunk üzemeltetett épüle-

tekben olyan módszereket alkalmazunk, amelyek segítenek csökkenteni a hulladéktermelést, tisztább levegőt eredményeznek, és megőrzik a környezeti értékeket. Ugyanakkor törekszünk arra, hogy épületeink bérleit is bevonjuk ebbe a folyamatba. Épp ezért vettük fel a kapcsolatot a KÖVET Egyesülettel, amelynek időközben tagjai is lettünk. Segítségükkel bérelőink is egyszerűbben mérgethetik a környezettudatosság előnyeit.

További információ:

Ivanits Mariann, értékesítési vezető
+36 70 333 8127
mariann.ivanits@easyfm.hu
www.easyfm.hu

SynergoCom Kft.

Társaságunknál, a SynergoCom Kft.-nél olyan információtechnológiai szolgáltatásokat nyújtunk, amelyekkel partnereink időt, energiát takarítanak meg. A különálló rendszerek integrációja és az információs folyamatok felgyorsítása érdekében cégre szabott adatbázist építünk, amely egyfelől műszerfalként, másfelől tervezőeszközként működik. Adatelemezési célú fejlesztéseinkkel a gyártási, minőségügyi, környezetvédelmi, valamint kereskedelmi-értékesítési területek adataiból nyerünk értékelhető információkat.

További információ:

Cserna Péter, ügyvezető igazgató
+36 30 695 7432
cserna.peter@synergocom.eu
www.synergocom.eu

Új KÖVET-munkatársak

Győri Zsuzsanna

A KÖVET-tel, személy szerint Tóth Gergellyel 2007-ben találkoztam először az UNDP-s CSR-kutatás bemutatásán. Nem tudom megszámolni, azóta hány szalon, eseményen volt kapcsolat az egyesülettel és munkatársaival: részt vettem többek között konferenciákon, nyári egyetemen, jelentésminősítő és érintetti fórumokon. 2011-ben doktoráltam a Budapesti Corvinus Egyetemen, disszertációm a vállalatok társadalmi felelősségéről, illetve annak kritikájáról és lehetséges meghaladási módjairól szolt. Az általam legfőképpen vizsgált alternatíva, az értékvezérelt vállalatvezetés közeli rokona a Valóban Felelős Vállalat koncepciónak. A KÖVET-nél elsősorban a CSR-tanácsadás, jelentések minősítése és a pályázati ügyek gondozása lesz a feladatom. Örülök annak, hogy tudásomat mostantól mindennap a

gyakorlatban és a témában egyik leghitelesebb szervezet munkatársaként használhatom és gyarapíthatom.

Vályi Zsuzsa

2006 szeptemberében kezdtem a KÖVET csapatában dolgozni. Részt vettem vállalati projektekben, jelentésminősítések, környezeti teljesítményértékelések, stratégiai fenntarthatósági audit és benchmark-elemzések készítésében, és magam is tartottam képzéseket. Később a Zöld Iroda Program kiszélesítésén dolgoztam, melynek keretében életre kelt a Zöld Iroda Kiállítás, elindult a Zöld Iroda Verseny, és létrejöttek a Zöld Iroda Minősítés alapjai. Most négy év gyereknevelési szünet után visszatérve izgatottan várom a régi és új KÖVET-tagokkal, projektekkel való találkozást és az újdonságokkal történő megismerkedést.

Megújult a honlapunk!

Új arculat és menürendszer a gyorsabb tájékozódásért.
Látogassa meg most!

www.kovet.hu

Az ősök nyomában

A szekszárdi borok már nem csupán országsgazte, de határainkon túl is ismertek és elismertek. Hazai és nemzetközi versenyeken aranyérmek, rangos elismerések tucatjait gyűjtik be a szekszárdi borászok és köztük is előkelő helyen a Heimann Családi Birtok Kft. De nemcsak a borok, a borászok is nagy egyéniségek. Bölcsességüket hallgatva mindig az jut eszembe, hogy aki szőlővel dolgozik, az más léptékben méri a világot, nagyobb alázattal nyúl a dolgokhoz.

Heimann Zoltánt, a Heimann Családi Birtok Kft. tulajdonosát már-már mítosz lengi körül. Borásztársai életvidám, nyughatatlan, külön, ugyanakkor hagyománytisztelő, erős egyéniségnek tartják. Kántor Endre neves borászokkal készült interjúkötetét olvasva¹ – amelyben Heimann Zoltán közösségépítésről, lokalizációról és a hagyományok iránti tiszteletéről nyilatkozott – határoztam el, hogy felkeresem őt.

A gyökerek

Az elmúlt évszázadok során a családnak mindig köze volt a borhoz, hol egyszerű parasztgazdaként, hol borászként, hol pinceépítőként. Az 1758-as évszám emblematikus a Heimann család számára, amely a palackokra is felkerült: ekkor települt a német Badeni Hercegségből Szekszárdra a borászokdást tovább folytató ősük, Michel Haiman. Utólag evidensnek tűnik Heimann Zoltán számára, hogy a családi háttér ellenére miért lett közgazdász. „A pécsi gimnázium több szempontból predesztinált. Elit osztályban angolt tanulhattam, a matematika és a történelem érdekelt. Budapesten a közgazdasági egyetem külgazdasági szakán végeztem, és a Chikán Attila vezette Rajk László Szakkollégiumban töltött évek meghatározó hatással voltak rám” – emlékezik vissza. Az egyetemi évek után a Monimpex állami export-import monopolcégnél a borexportban élte meg a rendszerváltást. A Béres Rt., majd a Bábolna Rt. vezérigazgatója lett, öt évig az MKB szekszárdi fiókjának vezetője, a Dél-Dunántúl régió igazgatója volt. A gyerekek külföldi kirepülése után felesége és társa, Ágnes is leköltözött Szekszárdra, azóta csak a saját borászatuknak élnek. „Közgazdászként kaptam nyelvi tudást, bejártam a világot. Talán többet éltem meg kereskedőként, menedzserként, sok változás generálójaként, szenvedőjeként. Hosszabb távon, erősebb stratégiai látásmóddal tudok gondolkodni a gazdaságról, mint a borászok általában” – meséli.

Hobbiborászatból családi pincészet

Ilyen karrier mellett mi motiválta 1990-ben, hogy újjáélessze a nagy múltú családi pincé-

szetet? Édesapjának keresett valami értelmes elfoglaltságot a nyugdíjba vonulása után, és ez – ahogyan fogalmaz – „túlnőtte magát”. A 0,5 hektáros hobbiborászatból 20 hektárt meghaladó mintagazdaság született. A munka jó részét a család maga végzi, három állandó alkalmazottal. Saját forrásból, részben EU-s támogatásból finanszírozták a technológiai fejlesztéseket, ám munkamód-

A vállalatról

Cégnév	Heimann Családi Birtok Kft.
Alapítás éve	1990
Foglalkoztatottak száma	6 fő
Tulajdonos	családi tulajdon
Éves forgalom	130 millió Ft
Díjak	• International Challenge du Vin, Bordeaux – arany • Mondial du Vin, Bruxelles – arany • Decanter World Wine Award, London – arany • Pannon Bormustra – csúcsbor • Pannon TOP 25 – csúcsbor • Szekszárdi Borvidéki Borverseny – arany

Névjegy

Név	Heimann Zoltán
Életkor	54 éves
Beosztás	ügyvezető igazgató
Végzettség	közgazdász
Más munkahelyek, tapasztalatok	Monimpex, Béres Rt., Bábolna Rt., MKB Bank Zrt.
Család	feleség (Ágnes), két fiú (Zoltán, Gábor)
Hobbi	barátok, közösség, bor, történelem

szerkeikben a hagyománytisztelőt, a helyi értékeket rendkívül fontos, megőrzendő örökségnek tekintik. A további növekedés helyett inkább a termékportfólió állandó finomítására és a helyi értékesítésre helyezik a hangsúlyt. „Egy családi borászatban nem lehet máról holnapra tervezni, hosszabb perspektívában kell gondolkodni. Szőlőt az ember 50-70 évre ültet, pincét 100 évre épít. Más lépték, más idődimenzió, mint egy nagyvállalati alkalmazott gondolkodásmódja. Kilenc generáció nevét visszük tovább, a leendő unokáink sorsát is befolyásolja a tevékenységünk, ami körültekintő kockázatvállalást, óvatos döntéseket igényel.”

A pincészetben egyszerre van jelen a hagyomány és a modernitás. A családi gazdaságban saját csibéik vannak, zöltséget, gyümölcsöt termelnek. Az ökológizálódásra törekvés része a disznóvágás, a saját pezsgő, a saját pálinka. A sikeres világfajták (merlot, cabernet franc) mellett honosították a Rhône-vidéki viognier-t, a baszk tannatot, az umbriai sagrantinót. A kadarka és a kékfrankos két klasszikus, Szekszárdon régóta ho-

nos fajta, a Heimann Birtok sarokkövei. 2006-ban a Pécsi Kutatóintézet irányításával és segítségével létrehoztak egy kísérleti kadarkaültetvényt, és közösen dolgoznak a kadarka szőlő génjének megőrzésén. A sikeres kísérlet során a 30 kísérletbe vont klón közül mára kiválasztották azt a hetet, amelyek számukra a legizgalmasabbak. Nagyobbik fiuk, ifjabb Heimann Zoltán Németországban, Olaszországban, Franciaországban tanulja a minőségi, családi léptékű szőlészetet, borászatot, diplomamunkája témájául a kadarkakísérletet választotta. Ugyancsak fiuk munkája a pincészet honlapján található, részletes információkkal szolgáló Google

map birtokrendszertérkép, amely egyedi a hazai borászatok körében.

Közösségépítés

Heimann Zoltán jó szervező, közösségépítő ember, aki aktívan tevékenykedik a borász-társadalomban. A Szekszárdi Borászok Céh-nek alapítójaként, a Pannon Borművés Céh egyik alapítójaként, sokáig ügyvezetőjeként jórészt nevéhez fűződik a Pannon Bormustra ötlete, a szekszárdi boros rendezvényeket új-jászervező Szekszárdi Borvidék Kft. létrehozása, a Szekszárdi Szüreti Napok újraértelmezése. Honnan jött ez a fajta társadalmi elkötelezettség? „Egyszerűen így vagyok kódolva. Úgy gondolom, hogyha én nyerek, azzal a másik borász is nyer, és vice versa. Ha a borvidék nyer, azzal az országgal is nyer” – érvel. A közösségi bormarketing szép példája az Iván-völgyi borászok összefogásával megszervezett kadarkatúra és a közös brand alatt palackozott Fuxli bor. Utóbbi egy kadarka- és kékfrankosbázisú siller, amelyet 10 éve a Heimann Pincészet vezetett be a köztudatba. Ma már egységes palackban, egységes jegyeket hordozó címkével és kupakkal hat, ősztől várhatóan tizenkét szekszárdi borász neve alatt jelenik meg Fuxli a piacon.

A minőség emelése a kiút

Az éghajlati változások hatására Európában a szőlőtermelés északi határa néhány száz kilométerrel északabbra tolódhat, ami azt jelenti, hogy az eddig szerény terméssel rendelkező Anglia vagy a szőlőtermelés északi határán lévő Lengyelország komolyabb szerephez juthat ezen a téren.² A klímaváltozás, a szélsőségesebbé váló időjárás, az egyenlőtlen eloszlású csapadék és az energia árának emelkedése drágábbá teszi a szőlőtermesztést és kiszolgáltatottabbá a szőlőtermesztőket, ami versenyhátránnyal jár.

„Az alapvető kérdés az, hogy mikor ismeri fel az ember a problémát, és milyen gyorsan reagál” – kapom a választ, amikor Heimann Zoltánt arról faggatom, mit gondol a borászati ágazatot is sújtó globális problémákról. „A legnagyobb kihívást jelenleg a kiszámíthatatlan időjárás okozza. Az átlaghőmérséklet lassú emelkedése sok dimenzióban jelent fenyegetést, és itt nemcsak a csapadék össz-mennyiségének csökkenése, annak eloszlása, a jégzivatarok állandó fenyegetése, de a szőlő életterére befolyással bíró flóra és fauna lassú átalakulása is. A másik ilyen kihívás az energia árának várható növekedése. Ez a jelenlegi, világméreteken történő termékfolyamok lassú korlátozását is magával hozhatja, ami a hagyományokra épülő helyi termékek, helyi fo-

gyasztás előtérbe kerülése mögött egy értékrendi visszarendeződést is generálhat. Lehet, hogy akár a kézi munkaerő, a többkultúrájú gazdálkodás fog újra felértékelődni. Ennek a kifutása még nem látszik, de a hagyományokra építő archaikus kisközösségi társadalom fenntartására és megőrzésére törekednünk kell. Kisebbségi léptékben kell gondolkodni. Vissza a borhoz! Árversenyben sosem tudunk nyerni a tömegtermeléssel szemben, a mi sorsunk ebben a magasabb minőségű, helyi értékeket hang-

súlyozó, értékteremtő alkotásban van. Hiszem, hogy az egészségre – test és lélek egészét értve ez alatt – romboló hatású termék- és szolgáltatáspiacról megcsömörlő emberek is igénylik a tisztát, igazat, egyedit.”

A Heimann Családi Birtok a helyi értékesítést részesíti előnyben. A „szájkéklám” hatásosabb, mint egy marketingkampány a kereskedelmi csatornákon, és a személyes sikerélmény feltöltődés a borász számára. Helyben borkóstolókat, nyílt napokat szerveznek, a

Facebook oldalukon pedig azt olvasom, hogy most bővítik a panorámateraszt az Iván-völgyi sasfészekben. „Buszos csoportokat nem tudunk fogadni, de nem baj. Ez egy természetes szelekció, kulturáltabb borfogyasztást jelent.” A belföldi kereskedelmet immáron több mint 15 éve kizárólagosan a Bortársaságra bízák. A bevásárlóközpontok helyett (csupán két olcsóbb borukat lehet megtalálni nagyáruházban) inkább borszaküzletekkel állnak kapcsolatban, és a gasztronómiában terjeszkednek. A világpiacon is megmérettettek: már Londonban, Amszterdamban és Hongkongban is lehet Michelin-csillagos éttermekben Heimann-bort kapni!

Heimann Zoltán 2011-ben „Az Év Európai Borszakértője” díjat kapott, amelyet a német Baden-Württemberg tartományi Borászati és Állami Minisztérium alapított. Baden hercege, Bernhard von Baden a következő szavakkal méltatta a magyar borászt: „Heimann Zoltán példát mutat abban, amelyek az európai borászat legfontosabb ismérvei: a hagyomány és a modernitás ötvözése, a vállalkozói bátorság, a személyes és borvidéki hitelességhez való ragaszkodás és a több generációt bevonó családi együtt munkálkodás.”

Csizmadia Edit / KÖVET

Jegyzetek:

- 1 Kántor Endre: Heimann Zoltán, A bor filozófiája sorozat, 2010
- 2 Kovács Csaba: Klímaváltozás és hatásai a szőlőtermelésre, 2012

Valóban Felelős Vállalat?

A Valóban Felelős Vállalat kritériumai	Heimann Családi Birtok Kft.
Minimális szállítás	Helyi értékesítésre törekvés, borkóstolókat, nyílt napokat szerveznek, borszaküzletekkel kereskednek
Maximális igazságosság	Ökogazdálkodásra töreksenek
Nulla ökonomizmus	Költséghatékonyság helyett a minőség növelése, manufakturalitás, hagyománytisztelt
Optimális méret	Birtokméret növelése helyett portfólió szélesítése
Termék (hasznos, szükséges, fenntartható)	Ősi szőlőfajták kutatása mellett kísérletezés új típusokkal

Másért Vállalkozó?

	Nagyüzemi bortermelés	Heimann Családi Birtok Kft.
Cél, küldetés	Olcsó tömegtermék előállítása; nagyüzemi gazdálkodás; iparosított borkészítés	Igényesség, egyediség, minőség, kézművesség
Szolgáltatás	Értékesítésre fókuszáló szolgáltatások	Gasztronómiai jellegű, kulturált borfogyasztás terjesztése; közösségépítés
Profit	Széles körű marketingtevékenység, nagyáruházakban történő értékesítés, magas árak	Növekedés helyett portfólió szélesítése, profit visszaforgatása, helyi értékesítés
Alkalmazottak	Humán erőforrás	Családtagok, baráti viszony az alkalmazottakkal

Sokféle fenntarthatóság – fenntartható sokféleség

Nagyszerű társaság gyűlt össze július elején Keszthelyen, a Jövőképzés Nyári Egyetemen. Az ország minden szegletéből érkező diákok között képviseltette magát például nonprofit szervezet és multinacionális cég munkatársa, számos egyetem tanulója, sportoló, vállalkozó és talán mondhatjuk, hogy még marketingfilozófus is.

A háttérünk és amit magunkkal hoztunk személyes batyunkban nagyon különböző volt, de mind azzal a közös céllal érkeztünk, hogy minél többet megtudjunk és megértsünk a fenntarthatóságról. Oktatóink a képzés során hasonlóan változatos háttérrel rendelkeztek mind szakterület, mind hivatás szempontjából. Vezető tanáraink, a fenntarthatóság elméleti és gyakorlati szakértői is három egyetemről érkeztek, de hallgathattunk előadást állat- és növénybiológustól, a KÖVET munkatársától, expolgármestertől és gazdálkodótól, tanulhattunk haszontalan/fenntarthatatlan tárgyakkal és hollyoodi szuperprodukcióból is. A nyári egyetem egyik erőssége és egyben varázsa is ebben a változatos különbözőségben rejlett. Habár tanáraink gyorsan, már az első napon közös nevezőre hoztak minket olyan főbb kérdésekben, hogy mit jelent a fenntarthatóság, és miért fontos számunkra, mindig a szemünk előtt volt a másik oldal, egy másik vélemény, valaki, aki már látta, és valaki, aki valahogy máshogy látta az adott kérdést, témát, példát.

A szakmai program elméleti és gyakorlati részből tevődött össze. Az elméleti órák megalapozták és előkészítették a gyakorlati feladatot. Megfigyeltük a természet és a gazdaság közötti párhuzamokat, foglalkoztunk többek között ökonómiával, ökonomizmus-sal, fenntarthatatlansággal és a túlfogyasztás problémáival. Beszélgettünk arról, milyen egy társadalmi vállalkozás, és hogyan támogathatja egy közösség a mezőgazdaságot. Megnéztük, hogyan boldogulnak helyi termelők, például egy borászat vagy a szomszédos faluban egy családi gazdaság.

A gyakorlati rész keretében megismerhettük egy helyi termelő, Fehér Csaba gazdaságát, termékeit, mindennapjait, sikereit és nehézségeit. Csaba elsősorban saját készítésű sajtokat és tejtermékeket értékesít. Külön élvezet volt kóstolót majszolni azokból a pompás sajtokból, amelyeket nekünk hozott, hogy megmutassa munkája gyümölcsét. Feladatunk az volt, hogy korábbi, magunkkal hozott ismereteinket kiegészítve az új elmé-

leti tudással és tapasztalással megértsük Csaba gazdaságának működését, és javaslatot tegyünk annak fejlesztésére. Ehhez segítségünkre voltak Csaba vásárlói is, akiket személyes interjú keretében kerestünk meg, és fontos visszajelzést kaptunk tőlük arról, miért kedvelik Csaba termékeit, hogyan jutnak a termékekhez, mit gondolnak az ő közösség-építő szerepéről, a közösség által támogatott gazdálkodásról, illetve milyen ötleteket, tanácsokat adnának.

Az interjúk remekül sikerültek, és a csapatmunka során mi is összedugtuk a fejünket, választ keresve arra a kérdésre, hogyan lehetne az erősségeket tovább erősíteni és a nehézségeket leküzdeni. A mindennapjainkra jellemző rohanás és a világot uraló versenyszellem mellett néha emlékeztetnünk kell magunkat, hogy nem mindig a nagyobb a jobb, és nem mindig a gyorsabb fejlődés az, ami valóban előrevisz minket hosszú távon. Fontos a természetel és a közösséggel való egyensúly megtalálása, és szintén fontos a munka és magánélet harmóniájának elérése.

Utolsó napunkat azzal töltöttük, hogy összegyűjtjük és emészthető formába öntsük mind az interjú eredményeit, mind saját ötleteinket. A végső dokumentumot végül tanáraink állították össze és juttatták el Csabának már a nyári egyetem után.

Nagyon jónak tartottuk, hogy a program minden elemét a lehető legfenntarthatóbb módon szervezték meg. Bérelhettünk például bicikliket a városban belüli közlekedéshez, a távolabbi utazások telekocsisrendszerrel tör-

téntek, a feladatok során megismerhettünk helyileg előállított élelmiszereket, és az ebédet is minden esetben helyi árukból oldottuk meg.

A nyári egyetem első napján nem gondoltam, hogy ennyi mindent tanulok. A stabil alapozás után inkább kérdések ébredtek bennem, ahelyett, hogy választokat vagy előre megírt forgatókönyvet kaptam volna, ezzel arra ösztökélve engem és – bízom benne – a társaimat is, hogy magunk keressük meg azt az utat, ami a feltételeinkkel, szerepünkkel és saját pozíciónkban vezet a fenntartható jövőhöz.

Szederkényi Zita

„Nagy örömmre szolgál, hogy két munkahely között a Jövőképzés Nyári Egyetemen képezhettem tovább magam, és tanulhattam mások tapasztalataiból a fenntarthatóság témakörében. Ezáltal az új munkahelyemen és a saját életemben is mélyebben tudom majd megközelíteni a témához kapcsolódó területeket, feladatokat. Bízom benne, hogy a résztvevőkkel továbbra is kapcsolatban maradunk, és kölcsönösen építkezhetünk egymás további újtárból ezen a téren. Köszönöm mindenkinek ezt a szuper hetet!”

Gódor Eszter

„A programok során számos új ismerettel gazdagodtam, pihenhettem és kikapcsolódhattam. A hallottak közül a környezettudatosság, az értelmes fogyasztás és a közgazdaságtan fejlődésének története, illetve a játékos ismerkedés tetszett a legjobban.”

Krajcsik Zsolt

„Azért jöttem a nyári egyetemre, hogy hasznos információkat szerezzek többek között a környezettudatos vállalatirányításról és a fenntarthatóságról. A hétfői nap után azt gondolom, hogy csak sajnálhatja az, aki kihagyta ezt a szakmai és igazi csapatépítő programokban gazdag hetet.”

Szikora Ferenc

Támogatók:

Az ökonomizmus vallása

(Folytatás a címlapról)

A tudomány ugyanis deklaráltan leíró és magyarázó jellegű, nem akar normatívát adni. Ebben tér el lényegében egy deklarált vallástól, mert a hit elsősorban cselekvésekben nyilvánul meg.

Ahol egy tudós filozófusnak, politikusnak vagy mozgalmárnak teszi magát, korlátok között érvényesülő modelljét korlátlanúságra emeli, azaz a tudományos teóriát ideológiává kíváncsolja, ott kezdődnek a bajok. Ez az izmusok veszélye.

A közgazdaságtannál súlyosbítja a helyzetet, hogy nem épül kimondott és az emberek többsége által elfogadott, azaz valódi axiómára. A közgazdászképzésben Adam Smith [1776] Nemzetek gazdagsága c. művét szokták felhozni mint ezen axióma kifejtését. Nevezetesen azért, hogy az ember alapvetően önérdekkövető lény, akit elsősorban saját gazdasági érdekei motiválnak. A szakirodalom *homo oeconomicus*ként utal erre. Ha valaki kezébe veszi a Nemzetek gazdagságát, megdöbbenve tapasztalja, hogy a fenti két megállapítás (és ennek szelleme) a műnek mindössze egy oldalát teszi ki! Ráadásul egymástól nagyon messze esnek (16., ill. 449. oldal). A közgazdászok és politikai bölcselek között nem találunk olyat, aki meggyőzően leírta vagy feltárta volna a *homo oeconomicus* axiómáját, vagy empirikusan tesztelte volna annak érvényességét.

Láthatjuk, hogy a közgazdaságtan még elméleti tudományként is elég ingatag alapon áll, hiszen a profit, illetve az egyéni hasznosság mindenek feletti maximalizálása s ezzel a nagyvállalat és a racionális fogyasztó eszménye meginog. De főleg meginog a rendszer legitimációs alapja, miszerint így viselkedve a társadalom hasznát növeljük. Mégis, a rendszer sokáig működött, korábban elérhetőnek gondolt anyagi jólétet, s ezzel egészséget, békét, iskolázottságot hozva hatalmas embertömegeknek.

Az utóbbi évtizedekben azonban egyre szaporodtak a kritikus hangok, és mind több ember számára vált nyilvánvalóvá, hogy a gazdaság(i) gondolkodás) expanziójára épülő rend-

A tudomány és vallás lényegének összevetése

	Tudomány – pl. közgazdaságtan	Vallás – pl. kereszténység
Alapító	Egy (és persze a görögök)	Egy (de persze három)
Érvelés	Axiómák + levezetések	Credo +
„Szakirodalom”	Klasszikusok + lektorált szaklapok	Szent könyv
Tekintélyek	Nobel-díjasok	Egyháztanítók + Tanítóhivatal
Fő parancsok	???	Szettek 10+1 parancsolat

szereknek vannak vesztesei is. 2008-tól pedig az ökonomizmus széles körben felismert kudarcáról beszélhetünk, aminek látványos jele a kapitalizmus zászlóshajójának számító európai gazdaságok megingása. Az utilitárius közgazdaságtan elméletéből kifejlődött ökonomizmus tehát végleg kvázi vallássá merevedett, amelyet szinte egyöntetűen követ a világ politikai és gazdasági elitje. Manapság sok szó esik majd vallási indíttatású közgazdasági iskolákról, ám naivitás lenne azt gondolni, hogy a buddhista országokat buddhista közgazdaságtannal, az arab nemzeteket iszlám közgazdaságtannal, Európát és Amerikát pedig keresztény közgazdaságtannal kormányozzák. A szekularizáció ugyan különböző mértékű, ám a vallási, erkölcsi korlátok mindenütt messze vannak a kormányrúdtól: a vezető elit közös világvallása az

ökonomizmus: a növekedés, versenyképesség és hatékonyság szentháromsága.

Illusztrációként megfogalmazható az ökonomizmus vallás krédója is (lásd keretes részt).

Visszatérve Európára, ismét Johanathan Sachsot idézzük:

„A kereszténység túlélt kétezer évet, a judaizmus kétszer ennyit. (...) A zsidó-keresztény örökség az egyetlen rendszer, amit ismernek, ami képes legyőzni az entropia törvényét, ami szerint minden rendszer elveszti idővel az energiáját. (...) Az eurót stabilizálni egy dolog, meggyógyítani a kultúrát, ami körülveszi ezt, az egy másik. Egy olyan világban, ahol az anyagi értékek jelentenek mindent, a lelkiek pedig semmit, nincsenek stabil államok, sem jó társadalom. Itt az idő, hogy helyreállítsuk a zsidó-keresztény etikát, ami szerint az emberi méltóság az istenképiségből fakad. Amikor Európa helyreállítja lelkét, helyreállítja jólétermelő energiáit is. De először arra kell emlékeznünk: az emberiséget nem a piacok szolgáltatára teremtették. A piacot teremtették az emberiség szolgáltatára.”

Hogy miben hiszünk, azt magánygynek szokás tartani, ám hogy milyen hitre építjük egész társadalmi berendezkedésünket, az talán korunk legfontosabb, elhanyagolt kérdése.

Tóth Gergely / KÖVET

Az ökonomizmus vallás krédója

*Hiszek a Fejlődésben, fenntarthatóban,
a mindenható gazdasági növekedésben,
árak és szolgáltatások teremtettségében,
fejlődők és fejlettek gazdagításában.
Hiszek a Versenyben,
a fejlődés és a kiválasztódás egyetlen zálogában,
amely az ősrobbanástól az evolúción keresztül elvezetett az ember megjelenéséig.
Tudomány a tudománytól,
paradigma a paradigmától,
bálványimádás a hatáskörét túllépő tudománytól.
Mindenki elhiszi, de senki sem bizonyította, a mémmel
egylényegű,
és minden gondolatunkat meghatározza.
Értünk, az emberekért lett, de ellenünk fordult, leszál-
lott a pokolba, s embertelen pokollá tette a Földet.
Szellemi valóvá lett a felvilágosodás erejéből, Charles
Darwintól, Jeremy Benthamtól és Adam Smith-től,
és Szellemmé lett.
... (itt tartunk)*

Jegyzetek:

- 1 Elhangzott Rómában, a Pápai Gergely Egyetemen 2011. december 12-én. Az értekezést a CatholicEducation.org jelentette meg, magyarul a Mandiner blogon olvasható *Brit főrabbi: elvesztette-e a lelkét Európa?* címmel (2012. február 22.). Cikkünkben ebből idézzük.
- 2 Pl. Robert H. Nelson [2001]: *Economics as Religion: from Samuelson to Chicago and Beyond* vagy Duncan K. Foley [2006]: *Adam's Fallacy*.

Felelős vállalat – felelős építészet

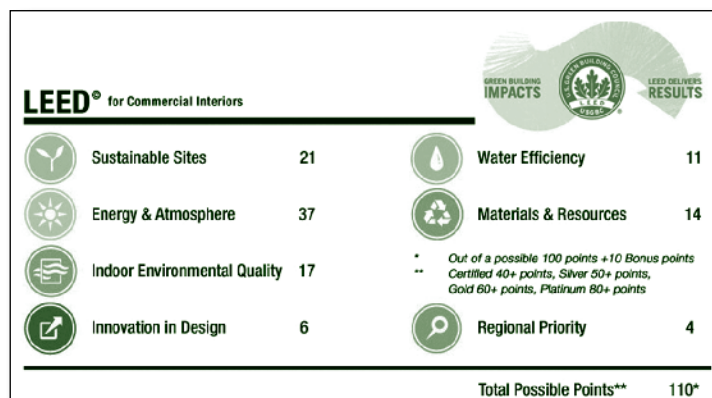
A Grundfos Magyarország Kft. a dániai székhelyű Grundfos-cégszövetség hazai gyártóvállalata. A közel 2000 főt foglalkoztató cég szivattyúkat és villamos motorokat gyárt, Tatabányán két, Székesfehérváron egy gyáregységben. Emellett hozzátartozik még a Biatorbágyon található elosztóközpont és a szintén Székesfehérváron működő kutató- és fejlesztőosztály (D&E Central Europe), valamint a Technológiai Központ is.

Ambiciózus klímastratégia

A Grundfos fenntarthatósági törekvéseinek gerincét a klímastratégia adja. Amellett, hogy a termékfejlesztésben elsődleges szempont az energiahatékonyság, a cél a karbonsemlegesség elérése. Ennek első lépéseként 2009-től a cégszövetség minden tagvállalata számára előírta a szén-dioxid-kibocsátás mérését, majd csökkentési programok bevezetését kezdeményezte. A rövid távú cél az, hogy a tagvállalatok kibocsátása nem haladhatja meg a 2008-as szintet, függetlenül a termelési volumen növekedésétől vagy új gyártósorok, akár új gyárak létesítésétől.

A szivattyúk összességében a világ energiafogyasztásának 10%-át teszik ki. Minden üzem, vállalkozás, sőt minden háztartás használ szivattyúkat.

Energiatakarékos berendezések alkalmazásával nemcsak az energiára költött pénz takarítható meg, de a CO₂-kibocsátás terén is jelentős csökkenés érhető el. Az elmúlt évtizedek tervezési gyakorlatából eredően, napjainkban a szivattyúk jellemzően nagyobb méretűek, nagyobb tartalékkal tervezettek, mint szükséges, nem véletlen tehát, hogy a kétharmaduk mintegy 60%-kal több energiát fogyaszt a kellenél. Amennyiben a világ összes vállalkozása energiahatékony szivattyúra térne át, az a Föld egészére vetítve 4%-nyi éves megtakarítást jelentene – ez nagyjából megegyezik 1 milliárd ember fogyasztásával. További érdekes információk a témában: www.grundfos.com/energy.

Székesfehérváron épül a negyedik hazai gyár – LEED GOLD minősítéssel

A cégszövetség 2011 őszén hozta meg azt a döntést, amivel megalapozta a további magyarországi bővülést. A háttérben nem a gazdasági körülmények állnak, hiszen hazánk nem jelentős felvevőpiaca termékeiknek. Sokkal inkább az eddigi 11 éves munkánk eredményével szolgáltunk rá a tulajdonosi bizalomra. A negyedik gyárban (GMH4) terveink szerint egyedi, egydarabos gyártási rendszert hozunk létre az óriásszivattyúk (king size pumps) számára, lehetővé téve ezáltal a projektközpontú szolgáltatások bővítését, valamint a daruk, tesztberendezések, anyagmozgató eszközök illesztését a szivattyúk méretéhez.

Az építkezés 2012 júliusában kezdődött, és a teljes befejezésig várhatóan egy évet vesz igénybe.

A környezetvédelem és a fenntarthatóság terén a kor elvárásainak megfelelő építészeti és épületgépészeti megoldásokkal törekszünk az épület energiafelhasználásának és káros kibocsátásainak csökkentésére. Célunk a LEED Gold fokozatnak megfelelő minőség elérése.

A LEED rövidítés a *Leadership in Energy and Environmental Design*, azaz a vezető energiahatékonysági és környezetvédelmi tervezést takarja, és a különböző épületminősítésekhez (tanúsított, ezüst, arany és platina) egységes szempontokat vesz figyelembe: fenntartható telephely, vízfelhasználás hatékonysága, energia és atmoszféra, anyagok és erőforrások, belső környezeti minőség, innováció és dizájn, helyi jelentőség. Az arany minősítés minimum 60 pontot jelent a maximálisan adható 100 pontból.

Energia- és víztakarékos megoldások:

- Az épület a jelenlegi előírásokat meghaladó hőátbocsátási értékekkel rendelkezik szinte az összes alkalmazott térelhatároló szerkezet – tető, fal, nyílászárók és padló – esetében, így kevesebb fűtési energiát igényel.
- A hűtés terén irodai passzív árnyékolással és innovatív, magasabb hatékonyságú aktív hűtőberendezésekkel ér el az épület alacsonyabb fajlagos CO₂-kibocsátást, mint a korábbi létesítmények.
- A belső komfort tekintetében az irodai területeken finomabban, a tájoláshoz és igényekhez pontosabban alkalmazkodó légkondicionáló rendszer készül. A berendezések mind a technológiai, mind a komfort hűtéshez természetes közeget, ammóniát alkalmaznak.
- A szellőző levegő mennyiségét a kívánt belső hőmérséklet mellett a légminőség határozza meg, egyszerre biztosítva ezzel a megfelelő munkakörnyezetet és a takarékosabb üzemelést.
- Az előírt megvilágítási szintet az általános világítás és az azt kiegészítő helyi fényforrások biztosítják, energiatakarékos fényforrásokkal. A világítás a külső környezeti megvilágítás és jelenlét függvényében vezérelt, ami jelentősen csökkenti a rendszer éves üzemelési idő-igényét és energiafelhasználását.
- A vízfelhasználás további csökkentése érdekében víztakarékos csapok és zuhanyfejek (6–9 l/perc a hagyományos 15 l/perc helyett), időzítéssel ellátott automata csaptelepek és kétféle mennyiségű öblítésre képes WC-tartályok kerülnek az épületbe.
- Mindemellett az esővíz gyűjtése és szélesebb körű felhasználása – pl. WC-öblítés, tesztmedencék, növényzetöntözés – előtérbe került már a tervezés során.
- Szintén a környezettudatosság jegyében a telepítendő növényzetnél hazai honos fajtákat terveztünk.

Urbán Katalin / Grundfos Magyarország Gyártó Kft.

Bokrétaünnepség a Skanskánál

A Skanska Property Hungary három fontos eseményt ünnepelt június 26-án: a Skanska 125. születésnapját, a cég magyarországi jelenlétének 25. évfordulóját, valamint azt, hogy a Green House tetejére bokréta került.

A rendezvényen az ingatlanszektor több mint 150 képviselője – építésszek, befektetők, ügynökök, üzleti partnerek és leendő bérlők – ünnepelt együtt a Skanska Magyarország Ingatlan Kft.-vel. A meghívott előadók a cég első negyed évszázadát különböző aspektusból méltatták. Nicklas Lindberg (regionális igazgató, Skanska Commercial Development Europe) hangsúlyozta Magyarország jelentőségét a kelet-közép-európai régióban, Boda Anna (tanácsos, Svéd Nagykövetség) a Skanska Property Hungary meghatározó szerepét emelte ki a magyarországi svéd közösség fenntarthatósági kezdeményezéseiben, míg dr. Szentés Tamás (főpolgármester-helyettes, Fővárosi Önkormányzat) a főváros és a XIII. kerület szempontjából vizsgálta a cég zöld fejlesztéseit. Grzegorz Strutynski ügyvezető egy új, kifejezetten a rendezvény alkalmából készített kisfilmet mutatott be, amelyben a Skanska 1987 és 2012 között elkészült irodaházainak

meghatározó építészeti elemei villannak fel, a 2012 decemberében átadásra kerülő Green House homlokzatépítési munkálatai láthatók, és a jövőbe mutató digitális befejezésben a 2014-re tervezett Nordic Light irodaház is szemünk előtt épül fel.

Az utolsó negyed évszázadban a Skanska Property Hungary 122 200 négyzetméternyi kereskedelmi célú ingatlant fejlesztett Budapesten és környékén. A projektek között szerepel az ikonikus East-West Business Center, a West End Business Center, a Soroksár Kereskedelmi Park, a Budakalász Kereskedelmi Park, a Science Park, a Light Corner és a Népliget Center. Júniusban a Green House irodaház építése fontos mérföldkőhöz érkezett: az épület tető alá került, a homlokzat szerkezete kész, miközben az épületgépészeti, villamosági és belső szakipari munkák teljes gőzzel folynak. Az irodaház nagy része már a szerződött bérlők elképzelései szerinti belsőépítészettel készül.

A kivitelezés eddig 33 000 tonna vasbetont és 800 tonna acélszerkezetet épített be. A homlokzat 800 darab nagy táblás homlokzatelemből és 2000 négyzetméter függőfalszerkezetből épült, összesen 4200 négyzetméter üveg- és 5600 négyzetméter kerámiaburkolat felhasználásával. Ha azonban a legfontosabb, emberi tényezőt vizsgáljuk, ezt az eredményt 1200 ember 200 000 munkaórában érte el. Az ünnepi esemény – amelynek során még egy környezettudatos Eco-Design divatbemutatót is láthattak a meghívottak – egyrészt a Skanska Property Hungary eddigi eredményeire pillantott vissza, másrészt azt az elkötelezettséget erősítette meg, miszerint a Skanska valós társadalmi igényekre reagáló, modern és innovatív ingatlanfejlesztő cég marad a következő évtizedekben is.

Rézműves Ildikó / Skanska Magyarország Ingatlan Kft.

Madárbarát munkahelyek a Budapesti Erőműnél

A Kispesti Erőmű területén 2010-ben elvégzett élővilág-felmérés eredménye bebizonyította, hogy bizony van élet a „vason” túl, és innentől a mi felelősségünk, hogy meg is maradjon.

A Lépések korábbi számában (15. évfolyam 4. szám) már beszámoltunk arról, hogy elkészítettük a Kispesti Erőmű élővilág-felmérését a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesülettel. A felmérés célja az volt, hogy képet kapjunk az erőmű nagy és háborítatlan zöld területének állat- és növényvilágáról. A szakemberek a várakozásoknak megfelelően nagyszámú és fajokban is gazdag madárvilágot tártak fel a felmérés során, hiszen a facsoportokkal, bokrokkal és gyepekkel tarkított terület 29 madárfajnak ad otthont, amelyek közül 20 a törvény által is védett. A fajok jelentős része fészkelő, ami további ötleteket adott a program folytatására, ugyanis 2011 tavaszán, a fészekrakást megelőzően madárodú-készítést szerveztünk a Budapesti Erőmű Sportegyesület Túraszakosztályával az erőműben. A programban mintegy 25 BERT-es munkatárs a családtagjaival közösen vett részt, többnyire kisgyerekekkel. Az odúnak szánt fadeszkákat az erőmű munkatársai készítették elő,

amelyeket így vasárnap már csak a megadott séma alapján kellett összeállítani. Az odúkat aztán a gyerekek saját rajzaikkal tették egydivé. Az elkészült odúk közül tizenkettőt az erőmű területén, kettőt pedig a Központi Irodaház parkjában helyeztünk el, a többi a szorgalmas gyerekek vihették haza, hogy otthon is gondját viselhessék a madaraknak.

Ezt követően ősszel hasonló program keretében állítottunk fel egy-egy saját készítésű madáretetőt a két helyszínen, amelyeket

egész télen szorgalmasan töltögettünk olajos magvakkal, hogy a téli hónapokat is biztonságosan átvészelhessék a madarak.

Mindezzel párhuzamosan pályáztunk a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület által szervezett „Madárbarát munkahely” címre, melynek feltételeit teljesítve, egyéves szorgalmas madárvédelmi tevékenységünket követően vehettük át a társaság két telephelyére vonatkozó elismerő táblát. A címet nagy becsben tartjuk, hiszen ez egy teljes egészében a munkatársaktól jövő kezdeményezés, melyet a Budapesti Erőmű Zrt. vezetése is magáénak vall és maximálisan támogat.

Az erőmű zöld területének élővilága számos meglepetést rejt még magában. Ezért fontos feladatunk, hogy ezeket időben felismerjük, és legjobb tudásunk szerint megóvjuk a természetet.

Major Balázs / Budapesti Erőmű Zrt.

Az lenne jó... Bemutatkozik az ÖkoKör program

Fáj a szíved, sajog a lelked, ha pusztuló Földünkre gondolsz? Tennél valamit, de tehetetlennek érzed magad? Úgy gondolod, túl kicsi vagy a változtatáshoz? Akkor az ÖkoKöröket pont neked találták ki.

Először is segít, ha tudatosítjuk, hogy mások is így éreznek. A globális környezetvédelmi válság mindannyiunkat letaglózza, hiszen ki gondolhatná, hogy egyedül is elbánni a sok milliárd ember által közösen előidézett problémákkal?

Ha mindenki vállalna egy szólamot, s mindenki fújná a dallamot

Az első lépés, ha elfogadjuk: pontosan az a dolgunk, hogy megtegyünk annyit a környezetünkért, amennyit tudunk. Ebben segítenek az ÖkoKörök, melyek a legalapvetőbb egy-ségből, a háztartásból indulnak ki. Háztartásaink felelnek ugyanis az összes környezetszennyezés legalább negyedéért. Ebben éppúgy benne van a hulladék, amelyből naponta fejünként közel másfél kilót termelünk, mint a gépeinket működtető áram előállításához szükséges környezetterhelés. Életmódunk persze nem független a maradék háromnegyedétől sem, hisz az ipar, a közlekedés, a mezőgazdaság és a többi szektor is a legtöbb esetben értünk, fogyasztókért van, de tudatos fogyasztói döntésekkel ezek működését is hatékonyan tudjuk befolyásolni.

Az ÖkoKörök egy globális kezdeményezés, melyet 1990 óta koordinál a Global Action Plan International (GAP) nevű nemzetközi civil szervezet. Azóta több mint húsz országba vitték el és fejlesztették tovább az ötletet a skandináv régiótól az Egyesült Államokig. De nemcsak a jólétben élőkre koncentrálnak, az ÖkoKörök olyan fejlődő országokban is sikeresen működnek, mint például Fehéroroszország vagy Vietnam. Ma már összesen kétmillió ÖkoKör-tag vallja a világon: igenis lehet változtatni!

Az ÖkoKörök sikerének titka, hogy nem abból az elavult tézisből indulnak ki, amely a pusztuló környezet miatti lelkiismeret-furdalásunkra épít, és nagy lemondásokat követel tőlünk. Az ÖkoKörök nem az áldozathozatalról szólnak, sőt. A résztvevők egyszerű, a mindennapi életbe könnyen beépíthető módszerekkel teszik fenntarthatóbbá életmódjukat. A változás eredményét – és egyúttal az egyéni cselekvés erejét – pedig közvetlenül tapasztalhatják meg. A program ugyanis néhány hónap alatt mérhető, sőt sokszor forintosítható eredményeket produkál: nem-

csak a háztartások ökolábnyma csökken, de a számlákon szereplő közüzemi díjak nagysága is. A nemzetközi tapasztalatok szerint a résztvevők a program végére majd feleannyi hulladékot dobtak a kukába, ötödével kevesebb vizet használtak, és nyolcadával csökkentették energiafogyasztásukat.

És mindenki hagyja a másikat

Az ÖkoKör a háztartások tagjainak szemlélet- és magatartás-változtatására épít, amit hosszú távú és intenzív személyes kapcsolattartással ér el. Egy-egy kör öt-tíz résztvevőből áll, akik két-három hónapig járnak össze, hogy hétről hétre különböző környezettudatos témákat tanuljanak meg, próbáljanak ki és gyakoroljanak be. A résztvevők minden találkozáson megbeszélnek és együtt eldöntik, hogy melyek azok az akciók, lépések, amelyeket szeretnének és képesek saját otthonukban, környezetükben megvalósítani.

Az ÖkoKör első ránézésre olyan, mint egy esti iskola: vannak csoportvezetők és munkafüzetek is. Ám ezek feladata inkább az inspiráció és a rávezetés, nem pedig a szakmai tanácsadás vagy a kész válaszok szállítása. Itt nem az a legjobb tanuló, aki bemagolja a lektét. Nem is lenne igazán mit. Hiszen a munkafüzetek beírási helyett csupán ötleteket adnak, és segítséget az újabb és újabb ötletek kidolgozásához. A csoportvezetők szerepe pedig főként a csoportszellem fenntartása és a találkozók levezénylése.

Egy szokványos esti iskolában akár bóbiskolni is lehet a hátsó sorban, az ÖkoKörben viszont minden tagra nagy szükség van. Az ÖkoKörök tagjai ugyanis egymást támogatják az egyes ötletek kipróbálásában, finomításában és begyakorlásában. A csoporttagok együtt döntenek el, hogy a munkafüzetek által ajánlott változtatási lehetőségekből, a „vállalásokból” melyeket próbálják ki, mint ahogy a közösen elérendő eredményeket is együtt határozzák meg.

A programot a csoporttagok otthonuk „átvilágításával” kezdik. Ahhoz ugyanis, hogy látható legyen a haladás, tudni kell, honnan indulunk. Az átvilágítás első lépése, hogy a résztvevők feljegyzik háztartásuk főbb fogyasztási mutatóit (pl. mennyi vizet vagy áramot fogyasztanak). A mérést a program vé-

gén megismétlik. Ilyen módon egyaránt látható lesz az egyéni haladás és a csoportok, illetve a csoportok munkájának összesített eredménye is.

Végül pedig, aki élvezte a munkát, és büszke az eredményeire, további kihívások elé nézhet, és legközelebb csoportvezetővé válhat. Ehhez mindössze egy rövid képzést kell elvégeznie, amelynek során a Tudatos Vásárlók Egyesülete (TVE) tréneri felkészítik a hatékony és zökkenőmentes csoportvezetésre.

Hogy énekeljen úgy, ahogy a szívéből fakad

Az ÖkoKörök sikerének titka elsősorban a csoportmunka. Másokkal együtt sokkal könnyebb cselekedni. A közös munka egyszerre nyújt közvetlen visszajelzést és viszonyítást, kölcsönös támogatást, ösztönzést és hűzóerőt. Ha másokkal együtt vesszük kezünkbe a dolgokat, még a nagyobb kihívások is teljesíthetővé válnak. Könnyen kiderülhet, hogy az a bizonyos tenger nem is olyan végtelen. Sőt tenger helyett inkább csak valamiféle vödör az, amit még cseppenként is meg lehet tölteni. Egy jól működő csoport minden tagja segítséget kap a többiektől, hogy a kitűzött céljait elérje – éppúgy, ahogy ő maga is segít a többieknek a saját céljaik megvalósításában.

A program második fontos vonása, hogy lépésről lépésre, türelmesen és kitartóan haladunk. Az ÖkoKörök résztvevői nem áltatják magukat azzal, hogy egyik percről a másikra minden problémát meg tudnak oldani. Apránként változtatnak életvitelükön, személyes környezetükön.

És végül legalább ennyit számít a könnyedség is. A résztvevők próbálkozásait nem önkínzásként, kíméletlen fogyókúráként élik meg. Egyszerűen jól érzik magukat. Nem a világmegváltás itt a cél; zöldnek lenni egyszerűen jó!

A TVE 2010-ben kezdte el a módszertan hazai átültetését és kipróbálását. 2010 és 2011 folyamán mintegy 41 csoportban 290 háztartás indult el a zöldülés útján.

Az ÖkoKörök tíz alapelve

1. A kreativitás hajt minket, és nem a félelem (például attól, hogy mi lesz, ha nem tesszünk meg valamit).

2. Megoldásokat keresünk, nem kifogásokat.
3. Azzal hozzuk ki másokból a legjobb ötleteket, hogy megosztjuk velük a sajátjainkat; így adunk lehetőséget a közös tanulásra.
4. Arra építünk, ami működik – ami esetleg nem, azzal nem foglalkozunk.
5. Örülni akarunk, nem szenvedni. Nem szívességet teszünk a Földnek, hanem örülünk, hogy együttműködhetünk vele.
6. A közös nevezőt keressük egymásban: nem elhatárolódunk másoktól, hanem közösen oldjuk meg a közösen létrehozott problémákat.
7. A saját szükségleteink szerint cselekszünk.
8. A személyes és globális nézőpontot egyaránt érvényesítjük (is-is és nem vagy-vagy alapon): ekkor válik kölcsönösen előnyös az, amit csinálunk.
9. Kihasználjuk a megszokások erejét, és új rutinokat hozunk létre a magunk számára.
10. Együttműködünk egymással és a bolygóval.

Gulyás Emese / TVE

Szólj a főnöknek!

Az ÖkoKörök munkahelyi képzési programként is sikeresen fut.

A munkahelyi közösségekben szervezett ÖkoKörök tagjai:

- tanulási lehetőséget kapnak, és közösségi élményben lesz részük;
- az ÖkoKörök tapasztalatait otthon és munkahelyükön is alkalmazzák, és elterjesztik a munkatársak körében is;
- beosztástól és vállalati szerepektől függetlenül összekovácsolódnak, erősítik a vállalati kohéziót;
- igény esetén erősíthetik a vállalati kapcsolatokat más vállalati érintettekkel, például a beszállítókkal vagy a helyi közösségekkel;
- elkötelezettebbé válnak a munkáltatójuk iránt;
- befogadóvá válnak a vállalati fenntarthatósági intézkedésekre, lelkesedésük másokra is átragad;
- kezdeményezőként javaslatot tehetnek vállalati zöld praktikák alkalmazására.

Az ÖkoKörök programhoz csatlakozó vállalatok vállalják:

- az ÖkoKört vezetőik képzésének költségeit;
- az ÖkoKörök munkafüzete sokszorosítási költségeit;
- helyszínt biztosítanak a vezetőképzésnek és a csoporttalálkozóknak.

A Tudatos Vásárlók Egyesülete:

- rendelkezésre bocsátja az ÖkoKörök működéséhez szükséges tudásanyagot;
- kiképezi a csoportvezetőket, vagy vezeti az ÖkoKöröket;
- tanácsadással segíti a csoportvezetőket és a csoportok munkáját.

Az ÖkoKörök minden vállalati méretnél működnek, költségeik beépíthetők a vállalat képzési költségvetésébe. További információ a tve@tve.hu e-mail címen vagy a 06 1 225 8136-os telefonszámon kapható.

ZÖLD IPAR ZIP

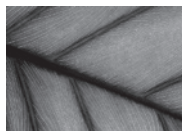
Szakmai szemmel a

hulladékgazdálkodásról

megújuló energiákról

környezetvédelemről

Energiatakarékos matrjoska

Oroszország, a világ egyik vezető olaj- és gázkitermelő országa eddig hagyta, hogy az energiatöbblete nagy részét elfújja a szél. Ez ellen tenniük kell, ha lépést akarnak tartani a nyugati világ energiaigényével.

Oroszországban a teljes energiahasználat 2007-ben 990 millió tonna olajekvivalens (toe) volt. Ha az orosz energiatakarékossági átlag EU-s szinten lenne, akkor 650 millió toe-re lehetne csökkenteni az éves energiaigényt. Ez azt jelenti, hogy jelenleg a teljes energiahasználat 35%-a, megközelítőleg 310 millió toe kárba vész a nem megfelelő energiahatékonyságú rendszerek miatt. Ez Magyarország éves primer energiaigényének a tizenegyszerese.

Az EBRD (European Bank for Reconstruction and Development) jelentése szerint Oroszországnak hétszer annyi az egységni GDP-re jutó energiaigénye, mint egy átlagos nyugat-európai országnak. A legjelentősebb veszteségek a köz- és lakóépületek nem megfelelő hőszigeteléséből és energiaszállításából származnak. (Oroszországban jelenleg megközelítőleg 200 000 km hosszú távfűtőhálózatot működtetnek.)

Vajon mi lehet az oka annak, hogy Oroszország eddig nem vagy csak nagyon keveset tett az energiahatékonyság növelése érdekében?

A Szovjetunió fennállása során az energiabőség miatt nem volt szükség megszorításra, de még állami támogatásokat is adtak az így is hihetetlenül olcsó energiára. A felbomlást követően a helyzet csak abban változott, hogy az összes állami támogatás megszűnt, de megmaradtak az olcsó energiaárak és a bőség.

Annak ellenére, hogy Oroszországban az energiaárak folyamatosan növekednek, a magyarországinak a felét sem éri el. Az eddigi bőség miatt a kitermelési költségek is alacsonyak voltak, de ahogy csökken a természetes készlet, és növekszik az importigény, úgy a kitermelési körülmények is változnak, és sokkal drágább módszerekkel tudják ugyanazt a mennyiséget kitermelni. Az ebből fakadó drágulást nem a kormány, illetve a kitermelő vállalat fizeti meg, hanem a fogyasztókra terhelik.

A megnövekedett árak csökkentik az orosz versenyképességet a külföldi piacokon, ezért Oroszországnak minden-

szik az importigény, úgy a kitermelési körülmények is változnak, és sokkal drágább módszerekkel tudják ugyanazt a mennyiséget kitermelni. Az ebből fakadó drágulást nem a kormány, illetve a kitermelő vállalat fizeti meg, hanem a fogyasztókra terhelik.

képpen nagy erőfeszítéseket kell tennie a takarékoság terén. Egyes tanulmányok szerint négy fő ok van, amiért eddig nem sikerült érdemleges intézkedéseket hozni:

1) *A motiváció hiánya.* A gazdasági rendszer úgy alakult vagy alakították ki, hogy nagyon nehéz meghatározni, kinek is éri meg az energiahatékonyság. Továbbá az alacsony energiaárak miatt a megtérülési idő sem motiválja az embereket.

2) *A projektektámogatások hiánya.* A banki rendszerek olyan nagy elvárásokat támasztanak, és olyan szűrési rendszert alkalmaznak, hogy a befektető cégek a bankok ellehetetlenítő rendszere miatt nem mernek vagy nem tudnak belevágni a kölcsönzési rendszerbe és így a nagyobb tőkét igénylő energiatakarékossági projekteket elkezdni.

3) *Az elégtelen szervezés és koordináció.* Habár az orosz Nemzeti Energetikai Stratégia (Энергетическая политика 2030) egyik kulcskérdése az energiahatékonyság, mégsem rendelkeznek teljes szervezeti és gazdasági háttérrel. A jogalkotás különböző területei nincsenek összhangban, mint például a településfejlesztés és a hálózatfejlesztés. Az állami beszerzésből teljesen hiányzik az energiahatékonyság feltétele.

4) *Az információ hiánya.* Általánosan elfogadott viselkedési norma a fogyasztók között: „Ne tegyél semmit az energiahatékonyság érdekében, mert ezzel megkíméled magad attól, hogy bármilyen információ után kelljen nézned!” Az információ hiánya miatt a végfelhasználók azért félnek az utánajárástól, mert nem tudják, mit és hol keressenek, ezért inkább nem tesznek semmit.

Az orosz felső vezetés lassan rádöbbsz

arra, hogy a nem megfelelő energiahatékonyság hosszú távon nem kifizetődő az ország számára, és az elmúlt években több olyan akciótervet, jogszabály-keretrendszert alkottak, amelyek az említett problémákat orvosolják, és segítik az ország energiapazarlásának csökkentését.

Ezen döntések egyike a Dmitrij Medvegyev által felállított cél, hogy 40%-kal csökkentsék az energiafelhasználás mértékét 2030-ra. Ennek érdekében a következő intézkedéseket hozták:

- jogalkotás szinkronizációja;
- energiahatékonysággal foglalkozó szervezetek, egyesületek felállítása, működtetése;
- banki támogatások leegyszerűsítése;
- adójóváírás bevezetése az energiahatékonysággal foglalkozó cégek számára;

- épületek energetikai felülvizsgálata és új épületekre vonatkozó hatékonysági előírások meghozatala;
- nemzetközi, állami, regionális és helyi szinteken az oktatás és információáramlás támogatása;
- Oroszország és az Európai Unió közötti kommunikáció felerősítése.

Az utóbbi keretében több EU-s forrás is megnyílt, amelyek fő célja az energiatakarékosság növelése az orosz lakosság és az orosz civil szervezetek körében. A támogatott projektek fő célja, hogy az európai uniós normákat, tapasztalatokat megosszák az orosz érdekképviseletek-

kel, amelyek majd a kiépített kommunikációs rendszereken továbbítják azokat a célközönséghez, ezzel erősítve az energiatakarékos köztudatot.

A KÖVET Egyesület COEEF (Energy Efficiency Awareness Campaign as a way to Combat Climate Change) projektje is ennek keretében valósul meg, melynek fő célja az energiahatékonyság hatásai-

A projekt az EU Főigazgatóság EuropeAid programjának támogatásával valósul meg.

nak és lehetőségeinek oktatása Szentpétervár és környéke civil szervezeteinek. A projektről bővebb információ a www.coeef.eu honlapon található.

Povodör Artúr / KÖVET

Források:

- Energy Bulletin #2. International Center for Sustainable Energy Development, Moscow, 2008
- Nemzeti Energia Stratégia 2030. Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, Budapest, 2012
- Energy strategy of Russia for the period up to 2030. Ministry of Energy of Russian Federation, Moscow, 2010

Felelős vállalatirányítás – felelősség az elbocsátottakért

Amikor a fenntartható fejlődésre gondolunk, felmerül-e bennünk, hogy természetes és épített környezetünk épségéért, az élhető világért hosszú távon igazán eredményesen dolgozni csak kiegyensúlyozott társadalom felelősségteljes vállalatainak elégedett munkavállalói képesek? A felelős vállalat pedig akkor is igyekszik támogatni munkatársát, ha a szorító gazdasági körülmények miatt megválni kényszerül tőle – ami napjainkban világszerte súlyos problémaként jelentkezik, hiszen a gazdasági válság következtében egyre több ember veszítheti el az állását.

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) elemzése szerint 2012-ben – a világ számos országában bevezetett költségvetési megszorító csomagoknak, illetve munkaerő-piaci reformoknak „köszönhetően” – mintegy 202 millióra növekszik az állástalanok száma. Ilyen sok munkanélküli még soha nem volt a világon... Hazánkban a KSH jelentése szerint az idei első negyedévben a munkanélküliek létszáma 504 ezer fő volt.

Bár a munkanélküliség kezelését a legtöbb iparilag fejlett ország kiemelt feladatának tartja, s egyre terjednek a „gondoskodó elbocsátást” célzó programok, mindezek elenére a munkanélküliség szubjektív pszichológiai terhei nem csökkentek. A negatív életesemények megbetegítő hatásának vizsgálata – a Holmes–Rahe-féle Életesemény Skála – szerint (a házastárs halála, a válás, a börtön, a közeli családtag halála stb. mellett) az egészséget leginkább befolyásoló 8. legjelentősebb tényező a munkahely elvesztése.

A munkanélkülivé válás traumáját gyakran tovább súlyosbítják a rossz hír közlésének körülményei, ezért komoly felkészülést igényel az elbocsátásokról szóló beszélge-

tesek lebonyolítása. Mivel a behívott dolgozó általában tudja, mi a célja a találkozásnak, ebben a feszült helyzetben felértékelődik, hogy milyen a beszélgetés légköre. Lélektani szempontból egy döntés könnyebben elfogadható, ha érthető magyarázat társul hozzá, ezért az elbocsátás tényéhez mindenképpen érdemes rövid indoklást is fűzni, előtérbe helyezve a cég nehéz helyzetét és saját szakterületének rosszabb mutatóit. A rossz hírt közlő vezetőnek ki kell fejeznie azt, hogy a jelenlegi nehéz helyzet mindenkit érint. Ugyanakkor hangsúlyoznia kell, mennyire fontos számára a dolgozók véleménye, javaslatai, hiszen a beszélgetés

célja az, hogy ebben a nehéz helyzetben együtt alakítsanak ki megfelelő szempontokat és megoldásokat.

Érdemes olyan választási lehetőségeket felkínálni, amelyekről a munkavállalók dönthetnek, hiszen diktátumok helyett könnyebb elfogadni egy választott alternatívát. A döntésbe való bevonás és a vezető kompromisszumkészsége erősíti a munkavállalóban azt az érzést, hogy partnernek tekintik, s csökkenti kiszolgáltatottságát, frusztráltságát. Azt, hogy a munkavállaló hogyan távozik, többek között olyan – apróságnak tűnő – dolgok is befolyásolhatják, mint például hogy a főnök feláll, és kezet nyújt-e a találkozás kezdetén, hogy milyen a mimikája, a hangszíne. Szinte mindenki részéről (érthető) elvárás ebben a helyzetben, hogy a hivatalos szavak mellett emberien és ne közönyösen bánjanak vele. Hasonlóképpen sokak elvárása egy ilyen helyzetben, hogy köszönetet mondjanak a munkájáért – ez az apró gesztus alapvetően meghatározhatja azt, milyen emlékekkel távozik valaki a beszélgetésről. Növelheti a megbecsültség érzetét, ha a vezető felajánlja, hogy szívesen ad ajánlólevelet az új munkahely kereséséhez.

Az elbocsátások azonban olyan problémákat is felvetnek, amelyek meghaladhatják a cégek és a vezetőik kompetenciáit. Éppen ezért világszerte egyre jobban terjednek az ezzel kapcsolatos problémákat együttesen kezelő *outplacement programok*. Magyarul talán gondoskodó elbocsátásnak lehetne nevezni e komplex programokat, amikor is egy cég úgy válik meg egyes munkatársaitól, hogy közben azok újraelhelyezkedését támogatja, és egyben segítséget nyújt az elbocsátás okozta lelki teher feldolgozásában.

(Folytatás a 17. oldalon)

A fenntartható fogyasztás jelene és lehetséges jövője Magyarországon

A „fenntartható fejlődés” mintájára a „fenntartható fogyasztás” koncepciója már 1992-ben, a Rio de Janeiróban tartott Föld Csúcson megszületett (I. Agenda 21, 4. fejezete). Az azóta alkotott definíciók a „nem fenntarthatatlan” fogyasztástól a környezeti korlátok figyelembevételén keresztül, a fenntarthatóbb termékek hatékonyabb előállításán és a hatékonyabb fogyasztáson át egészen az életmód-változtatásig, a hagyományörző fogyasztásig és a kevesebb fogyasztásig terjednek. A domináns konszenzus a hatékony fogyasztást részesíti előnyben; a széles körben elfogadott UNEP-definíció szerint ugyanis a fenntartható fogyasztás nem kevesebb fogyasztást jelent, hanem másként fogyasztást, hatékony fogyasztást és ezáltal egy jobb életminőség elérését.

Az elmúlt 20 év távlatából ugyanakkor elmondható, hogy a fenntartható fogyasztás koncepciója sajnos válságba jutott. Ez egyrészt annak köszönhető, hogy a fogalom elmentmondásos, többféleképpen értelmezhető, és a gyengébb, hatékonyság-központú értelmezés számos kompromisszumot megenged az életmódunkat illetően, így nem eléggé hatásos a környezeti problémák megoldására. Másrészt tapasztalható, hogy az életmód-változtatásra ösztönző társadalmi kommunikáció elsősorban a már eleve elkötelezett, környezettudatos réteget éri el, így a magatartás-változás nem tud széles körben és elegendő mértékben megvalósulni.

Egy 2008-ban megjelent WBCSD-tanulmány szerint globális szinten érvényesül az a trend, hogy az emberek fogyasztói minőségükben is lényegesen tudatosabbá váltak a fenntarthatósági kérdések, problémák érzékelésében. A tudatosság növekedése mind a fogyasztással kapcsolatos döntésekben és az életmód egyes területein, mind a vallott jövőbeli magatartási hajlandóságban megnyilvánul. Mindazonáltal a kinyilvánított magatartás-változtatási készségben bekövetkezett szignifikáns növekedés ellenére az eltolódás a valódi életmódváltás irányába messze nem ekkora mértékű.

A világban és Európában megfigyelhető trendek mellett a Budapesti Corvinus Egyetem Környezetgazdaságtani és Technológiai Tanszékének 1000 fős, korra, nemre, képzettségre és lakóhelyre nézve reprezentatív, 2010-ben végzett kérdőíves felmérése is sajnos alátámasztani látszik ezeket a megállapításokat, ugyanakkor tanulságokkal is szolgál,

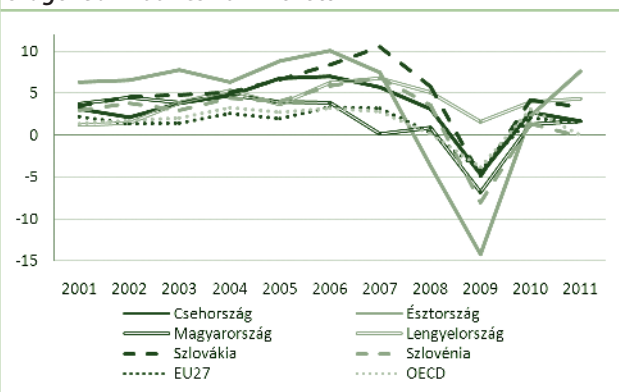
a környezettudatos magatartás-formálás iránt elkötelezett érintettek számára. A kutatás a feketén-fehéren számszerűsíthető ökológiai lábnyom-elemeknél kívül a környezettudatos életmódot és fogyasztást, az ezzel kapcsolatos attitűdöket, valamint a jövőbeli cselekvési hajlandóságot vizsgálta.

Az eredmények érdekesek, de helyenként igencsak megdöbbentők; a tanulságokat mindenképpen le kell vonni. A fenntartható életmód felsorolt nyolc eleméből a válaszadók átlagosan kicsivel több mint kettőt gyakorolnak rendszeresen. A fogyasztási jellemzőkből az látszik, hogy az attitűdök és életmódbeli szokások alapján környezettudatosnak minősíthető fogyasztók környezetterhelése nem feltétlenül kisebb, mint azoké, akik nem környezettudatosak. Ebből arra lehet következtetni, hogy erős a kompenzáló magatartás jelenléte a társadalomban: bizonyos magatartáselemek környezettudatosak, mások nem, a kétféle hatás kiegyenlítheti egymást. Jól mutatják ezt a fajta kavalkádot a válaszadók klaszterei is. A társadalom 23%-a érdektelen a magatartás-változtatás irányában, és ugyanebbe a csoportba sorolódtak azok az emberek is, akik túlságosan szegények ahhoz, hogy a kérdés egyáltalán releváns legyen a számukra, hiszen már most is keveset fogyasztanak, kényszerből. 36% nem hajlandó fiziológiai változtatásokra (úgy mint lemondás a húsfogyasztásról, a fűtés átállítása alacsonyabb hőfokra, fenntarthatóbb termékek vásárlása). 8,5% hajlandó ilyenféle fiziológiai változtatásokra, de nem hajlik például az erőforrás-takarékosságra,

míg a társadalom másik 8,5%-ára ennek a fordítottja jellemző. Végül 24% körül mozog azok aránya, akik minden vizsgált tevékenységi formát illetően az átlagosnál nagyobb arányban hajlandók életmód-változtatásra.

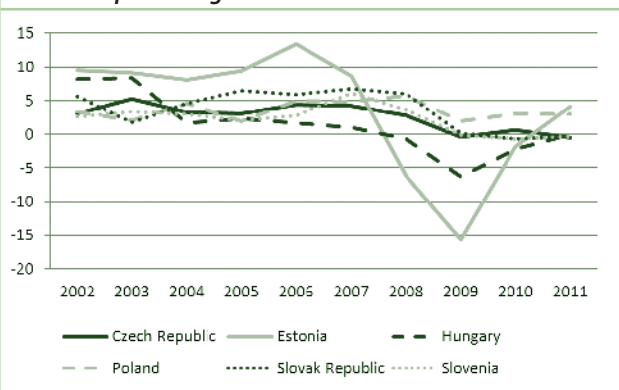
Más országokkal összehangban a magyar

1. ábra: A GDP-növekedése a közép- és kelet-Európai országokban 2001 és 2011 között

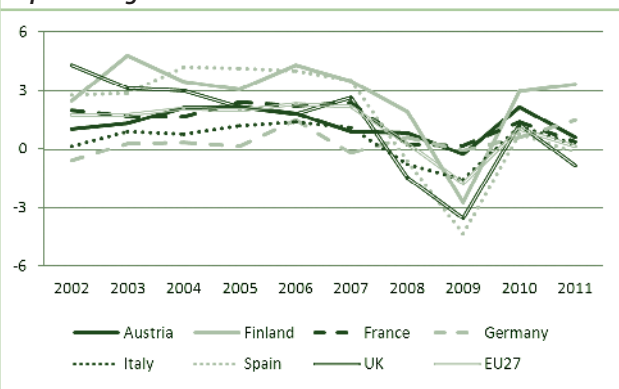
(Forrás: OECD-statisztika)

2. ábra: A végső magánfogyasztás alakulása a közép- és kelet-európai országokban 2001 és 2011 között

(Forrás: OECD-statisztika)

3. ábra: A végső magánfogyasztás alakulása a nyugat-európai országokban 2001 és 2011 között

(Forrás: OECD-statisztika)

társadalomban is érzékelhető a környezettudatosság szerinti rétegződés, ami legerősebben a jelenlegi szokások és a jövőbeli cselekvés közötti összefüggésben nyilvánul meg: egyértelműen azok az emberek nyilvánították ki hajlandóságukat a jövőbeli (további) magatartás-változásra, akik már jelenleg is igyekeznek fenntarthatóbb módon élni. Ez a környezettudatos réteg elkülönülését és belső újratermelődését jelenti, miközben égető szükség lenne a fenntartható magatartásformák szélesebb körben való elterjesztésére.

Mindezek fényében felmerül a kérdés, hogy milyen módon lehetne ösztönözni a fogyasztás fenntarthatóbbá tételét. A megoldás egyik lényeges eleme véleményünk szerint, hogy a vállalatok a társadalom minél szélesebb rétegeit igyekezzenek olyan termékekkel és szolgáltatásokkal elérni, amelyek nemcsak kisebb környezetterhelést eredményeznek, hanem másfajta előnyökkel – pl. költségmegtakarítás, megtérülés – is járnak; ezekre az érvekre aktívan érdemes építeni a termékek pozicionálása során. A magatartás formálásában emellett alapvető szempont a különböző cselekvési formákat – erőforrástakarékosság, környezettudatos életmód – lehetővé tevő intézményi, infrastrukturális háttér megléte. Egy magatartásforma akkor képes normává válni, ha a társadalom szélesebb rétege számára elérhető, és lehetőleg minél kisebb áldozattal jár a kivitelezése. Az állam támogatási politikáját is célszerű úgy alakítani, hogy a kisebb környezetterheléssel járó megoldások elterjesztését ösztönözze, amivel egyrészt keresletet támaszt az innovatív megoldások számára, másrészt a fenntarthatóbb megoldások irányába mozdítja a termelői oldalt. Látható és tartós változást akkor sikerülhet elérni, ha az ösztönzési hálózat összefonódik, vagyis a gazdaság szereplői és a társadalom érdekei egy irányba mutatnak: egy fenntarthatóbb világ felé.

Dr. Zsóka Ágnes / Budapesti Corvinus Egyetem

Felelős vállalatirányítás...

(Folytatás a 15. oldalról)

Persze nem mindenkinek „jár” az efféle „mankó” – elsősorban a csoportos létszámeleépítés keretei között, önhibájukon kívül elbocsátottak számára szoktak ilyeneket szervezni. Ám míg az USA-ban az elbocsátottak 70-80 százaléka vehet részt ezeken, Magyarországon egyelőre csak kevés cég vállalkozott *outplacement programok* megszervezésére. A legtöbb hazai cég tart a pluszköltségektől, holott ezek nem mérhetők az elbocsátásokkal járó egyéb kiadásokhoz, hasznuk pedig jóval nagyobb lehet. A dühös, frusztrált, magukat megaláztattnak érző munkavállalók által indított perek költ-

segei jóval magasabbak lehetnek az outplacement program áránál. De egyre inkább előtérbe kerülő szempont a vállalat társadalmi képe is: az elbocsátásokkal járó, esetenként sajtónyilvánosságot kapó feszültségek, az elbocsátottak által kialakított és terjesztett negatív kép számszerűsíthető károkat okozhat a leépítések idején egyébként is nehéz helyzetben lévő cégeknek. Az outplacement programok tehát egyaránt segítői lehetnének a munkavállalónak és a munkaadónak is.

Mindennapi Pszichológia
www.mipszi.hu

Az outplacement programok

Az ötlet *Bernard Haldane* fejéből pattant ki: a második világháború végén újraelhelyezkedési tanácsadói szolgálatot indított a háborúból visszatérő veteránok számára. 1947-ben megalapította *Bernard Haldane & Associates* nevű cégét, mely az USA első, ma is legnagyobb karrier-tanácsadó cége: jelenleg több mint 90 irodát üzemeltet (500 tapasztalt munkaerő-piaci tanácsadóval). Az újraelhelyezkedési és karrier-tanácsadást a későbbiekben elsősorban elbocsátottak vették igénybe. A programok kezdetben az álláskeresésben és a karrierépítésben adtak tanácsot, Haldane-nek azonban egy idő után feltűnt, hogy (az elbocsátás és a munkanélküliség anyagi és pszichológiai terhein túl) nemcsak az elbocsátás ténye, de a módja is erősen befolyásolja azt, mekkora traumát él át az elbocsátott, és milyen eséllyel vág neki az új munka keresésének. Mindezek miatt az 1960-as évektől szolgáltatásait az elbocsátókkal kapcsolatos konzultációkra és az elbocsátás mikéntjére vonatkozó tanácsadással egészítették ki, és ezt a komplex programcsomagot keresztelték át *outplacement* programmá. Ez később számos elemmel bővült, a 80-as évektől meghatározó elemévé vált a pszichológiai készségfejlesztés. Az elbocsátottakkal – gyakran közvetlenül az elbocsátás után – a program szakembere személyes beszélgetést folytat, megbeszéli a klienssel, hogyan közölje az elbocsátás hírét a hozzátartozóival (ebben a pillanatban az elbocsátottak számára gyakran ez jelenti a legnagyobb problémát), ismerteti az *outplacement* program lehetőségeit. Ezután megindul az újraelhelyezkedési tanácsadás folyamata, emellett pedig a kliens igénybe veheti a program többi lehetőségét is (átképzés, tréning, pszichológiai és pénzügyi tanácsadás).

Impresszum

A *Lépések a fenntarthatóság felé* c. szaklap negyedévente jelenik meg a KÖVET és a TTMK szerkesztésében. A cikkek a szerkesztőség jóváhagyásával és a forrás megjelölésével szabadon közzétehető. Várjuk észrevételeiket, közleményeiket a KÖVET címére.

A **KÖVET Egyesület** a környezettudatos és társadalmilag felelős szervezeti működést segítő nonprofit, független szervezet, amely az INEM, a CSR Europe és a Global Footprint Network nemzetközi hálózatának tagja. H-1068 Budapest, Dózsa György út 86/B | +36 1 473 2290 | info@kovet.hu | www.kovet.hu

A **TTMK** (Tisztább Termelés Magyarországi Központja) a UNIDO/UNEP által kezdeményezett tisztább termelési központok nemzetközi hálózatának tagja, amelynek célja a megelőző környezetvédelem magyarországi elterjesztése. H-1093 Budapest, Fővám tér 8. | +36 1 482 5251 | ttmk@uni-corvinus.hu | http://hcpc.uni-corvinus.hu

Felelős szerkesztő: Bíró Imola (KÖVET)

Szerkesztő: Széchy Anna (TTMK)

Tördelő: Tóth-Baltási Péter

Nyomda: Folprint – A ZÖLD nyomda

Szaklapunk előfizethető a KÖVET honlapjáról letölthető megrendelőlapplal: www.kovet.hu/view/main/61.html. A szaklap KÖVET-tagok számára ingyenes. A kiadvány anyaga Cyclus Offset papír, mely újrahasznosított hulladékpapírból, klórszármazékok és optikai fehérítő felhasználása nélkül készült. Megjelenik 1000 példányban.

ISSN 1786-9536

Átfogó kép a világról

Az egyre inkább materiális értékekre épülő fogyasztói kultúrában a pedagógusok és a fiatalokkal foglalkozó más humánszolgáltató szakemberek gyakran panaszkodnak a fiatalok, diákok „eltorzult” értékrendjére. Azok a tanulók, akik a kilencvenes évek elején kezdték iskolai pályafutásukat, már teljes mértékben egy megváltozott gazdasági és társadalmi környezetben szocializálódnak, s ennek jellemzői áthatják életük minden területét.

Az egyéni és családi értékrend megváltozása ellenére megvannak azok az alapértékek – legyen az erkölcsi vagy kulturális –, amelyek az emberi és társadalmi együttéléshez egyszerűen nélkülözhetetlenek, csak vissza kell találnunk a megfelelő útra. Ahhoz, hogy a tudás, a megbecsülés, a felelősség, a környezetünk védelme, a takarékoskodás – és még sorolhatnánk – továbbra is érték legyen, az iskolák értékközvetítő szerepére kell nagyobb hangsúlyt helyezni, mert a fenntartható fejlődés megvalósításában döntő szerepe van a korai szemléletformálásnak.

A Nemzeti Alaptanterv (NAT) értelmében a környezeti nevelés a közoktatás kiemelt fejlesztési feladata, amelynek az iskolai oktatás valamennyi elemét át kell hatnia. Az oktatási intézmények helyi programjuk alapján, a lokális igényeket figyelembe véve segíthetik elő a diákok környezettudatos magatartásának kialakulását annak érdekében, hogy az élő természet fennmaradjon, és a társadalmak fenntartható fejlődése cél lehessen. A helyi környezeti nevelési program a pedagógiai program részeként kiváló alkalmat ad az iskolának arra, hogy kellően átgondolva rendszerbe foglalja a környezettudatos magatartás előmozdításához szükséges lépéseket. Az iskolában a környezeti nevelés színterei lehetnek a *hagyományos tanórai foglalkozások*, a széles palettával rendelkező, *tanórán kívüli tevékenységek*, valamint az *egyéb hálózati kapcsolatok és együttműködési formák*, melyek a célok megvalósulását koherensen táplálják.

A tantárgyak éves tanmeneteibe beépíthetők, és ezáltal tervezhetők azok a témák, amelyekkel tantárgyspecifikusan megismerkednek a diákok (például a történelemórán feldolgozható, hogyan hatottak a környezeti változások a gazdálkodásra, az életmódra, a közösségi normák alakulására; vagy a szakképzés keretében a tanulók megismerhetik a szakma gyakorlásához kapcsolódó természeti és környezetvédelmi ismereteket, a szakma történetét és annak környezetre gyakorolt hatását). A tanórákon tehát hozzárendelhetők az adott

témákhoz a megfelelő környezetvédelmi vonatkozások. Az osztályfőnöki órák nagy előnye más tantárgyi órákkal szemben például az, hogy az óra tanmenete, óraszerkezete jóval rugalmasabb, a diákok felszabadultabbak, gondolataikat, saját véleményüket bátrabban kifejezhetik. Ez a légkör megfelel a környezeti nevelés céljainak, módszereinek, eszközrendszerének, ezáltal a sokszínű témakört a kör-

nyezetbe való viszony alakítására, a tanulók attitűdjének formálására lehet felhasználni.

Fontosnak tartom, hogy bár az átalakuló iskolarendszerben az osztályfőnöki feladatok és adminisztrációs teendők bővülnek, az osztályfőnök tájékozottsága, problémafelismerő és -feldolgozó képessége az, ami legnagyobb hatással segíti és döntő súllyal alakítja a gyerekekben kialakuló, formálódó valóságképet. Az órák olyan együttes tevékenységek szervezésére adnak lehetőséget, amelyeknek jelentős szerepe lehet az osztályon belüli jó kapcsolatok kialakulásában vagy fejlődésében. A kapcsolatok fejlődése fokozhatja a szociális érzékenységet, az együttes tevékenységek megszerkesztését, az egymás iránti tolerancia kialakulását. Mindezek pedig egyben a környezeti nevelésnek, a fenntarthatóság pedagógiájának alappillérei.

Az iskola környezettudatos működése és az ezzel kapcsolatos tevékenységei még intenzívebben megmutatkozhatnak a tanórán kívüli komplex foglalkozások alkalmával. A tanórán kívüli nevelőmunka lényeges szere-

pet tölt be a nevelési célok elérésében, az ismeretek összekapcsolásában. Egy adott tartalom sokoldalú megközelítése elmélyíti, kiegészíti és továbbfejleszti a tanórán nevelő hatását, legyen az szakkör, tanulmányi kirándulás, verseny vagy vetélkedő, egy projekt vagy témahét. Az iskolai környezetvédelmi akciók, közösségfejlesztő programok alkalmasak arra, hogy a résztvevők reális önismeretre és szilárd

ítélőképessegre tegyenek szert, ezért a hazai vagy akár nemzetközi együttműködések kapcsán még tovább fejleszthető e tevékenység. Az elmúlt két évtizedben számos kidolgozott program, rengeteg jó ötlet bukkant fel. Az Ökoiskola-hálózat például az első olyan széles körű kezdeményezés, amely arra készíti az iskolákat, hogy tudatosan, rendszerbe építve és valóban helyet adjanak a környezeti nevelésnek. De ma már bármelyik intézmény bekerülhet az országos környezeti nevelési hálózatok közé, csak az adott iskola tanárain, vezetésén múlik, hogy élnek-e a lehető-

séggel vagy nem. A hálózatok tagjai többnyire olyan iskolák, ahol nemcsak a tanítás során érvényesülnek a fenntarthatóság pedagógiá-

A tanórán kívüli környezeti nevelés színterei, lehetőségei

- Szakkörök, beszélgetőkör
- Tanulóknak adott feladatok, pályázatok (rajz, fotó, irodalmi alkotás stb.)
- Nyári tábor (ökotábor), erdei iskola
- Iskolai átfogó környezetvédelmi programok
- Akciók, lakóhelyi megmozdulások
- Kiállítások
- Iskolai zöld újság, zöld rádió, zöld könyvtár
- Iskolai kiadvány
- Média
- Filmklub
- Tanulmányi kirándulás
- Iskolai biokert, komposztálás
- Különválogató hulladékgyűjtés
- Vetélkedők, tanulmányi versenyek
- Kapcsolattartás külső segítő partnerekkel (intézménylátogatások)
- Művészeti csoportok, ünnepségek, sportesemények környezetünkért

jának elvei, hanem az iskolai élet szinte minden területén (pl. az iskola működtetése).

Napjainkban a világ figyelme a fenntartható fejlődésre irányul. Ez az élet minden szintén tapasztalható: szociális, gazdasági, ökológiai, oktatási területeken is. Az intézményeknek a diákok számára olyan oktatást kell biztosítani, amelyben a szakmai képzésen kívül hangsúlyt kap a környezettudatos életmód. Interaktív módszerek segítségével kreatív, együttműködésre alkalmas, felelős magatartást,

döntéshozatalra, konfliktuskezelésre és -megoldásra való készségeket kell kialakítani. Mindezek megkívánják az új értékek elfogadtatását, megszilárdítását és azok hagyományválasztását. Nagyon hasznos lehet a jövőre nézve, ha a diákok az iskolás évek alatt elkötelezik magukat a környezettudatos magatartás és életvitel, az ökológiai szemlélet és gondolkodásmód mellett. A minden lehetőséget megragadó környezeti nevelés hozzájárul ahhoz, hogy legyenek elveik, amelyekhez a ké-

sőbbiekben következetesen tartják magukat. Nagyon fontos ugyanis, hogy az iskolákból olyan környezettudatos és öntudatos állampolgárok kerüljenek ki, akiknek átfogó képük van az őket körülvevő világról. Nekünk, pedagógusoknak megfelelő eszközöket kell a kezükbe adnunk, hogy ismerjék és elkerüljék tevékenységi körük egyéni, társadalmi és környezeti kockázatait.

Nagy Barbara közgazdász-tanár

Új és módosított jogszabályok

2012. május – július

Klímavédelem

145/2012. (VII. 3.) Korm. rendelet a szén-dioxid geológiai tárolásáról

A bányafelügyelet öt évenként felmérést végez a szén-dioxid geológiai tárolására potenciálisan alkalmas földtani szerkezetekről és ezek becsült kapacitásáról. A tároláshoz első lépésben földtani kutatást kell végezni, ennek megfelelő eredménye esetén lehetséges a tárolásra vonatkozó engedély kérelmezése, melyhez pénzügyi biztosíték nyújtása szükséges. A rendelet tartalmazza továbbá a tárolóhely üzemeltetésével, ellenőrzésével, valamint bezárásával kapcsolatos feltételeket.

Regionális együttműködés

158/2012. (VII. 17.) Korm. rendelet a Közép- és Kelet-Európai Regionális Környezetvédelmi Központ jogállásáról szóló Megállapodás kihirdetéséről

A Szerződő Felek megerősítik, hogy a Regionális Központ politikai szervezetektől független, nemérdekképviseleti, nemnyereség-érdekelt nemzetközi környezetvédelmi szervezetként tevékenykedik. A Regionális Központ célja, hogy segítse Közép- és Kelet-Európa környezet- és természetvédelmi problémáinak megoldását, elsősorban a nemzetközi kormányzati és szakmai együttműködés, a szabad információáramlás és az állampolgári részvétel előmozdításával. A Regionális Központ részt vesz a térség aktuális környezeti problémáinak feltárásában, szakmailag és anyagilag támogatja a polgári társadalom környezetvédő tevékenységét. Ennek megfelelően elő kívánja segíteni a környezet állapota és védelmére vonatkozó információk és adatok nemzetközi cseréjét, az érdekelt országok, szervezetek és társadalmi csoportok közötti párbeszédet, valamint a környezetvédelmi szakismeretek széles körű terjesztését.

171/2012. (VII. 26.) Korm. rendelet a Kárpátok védelméről és fenntartható fejlesztéséről szóló, 2003. május 22-én Kijevben készült Keretegyezményhez kapcsolódó, fenntartható turizmusról szóló Jegyzőkönyv kihirdetéséről

A Kárpátok védelméről és fenntartható fejlesztéséről szóló Keretegyezményt 2003-ban hét ország – Magyarország, Csehország, Lengyelország, Románia, Szerbia, Szlovákia, Ukrajna – kormányának képviselői írták alá. A turizmus kérdéseivel foglalkozó, most aláírt jegyzőkönyv fő célul tűzi ki a turizmus negatív hatásainak mérséklését, közös minőségi szabványok kidolgozását és alkalmazását, fenntartható turisztikai fejlesztési politikák kialakítását, illetve ezek integrálását az egyéb ágazati politikákba, a Kárpátok régió mint turisztikai márka kialakítását, valamint a régió belüli fenntartható turisztikai termékek, szolgáltatások, csomagok kialakítását is.

Támogatások

43/2012. (V. 3.) VM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 területek fenntartási terveinek készítéséhez nyújtandó támoga-

tás igénybevételének részletes szabályairól

A rendelet meghatározza azon Natura 2000 területeket, amelyek fenntartási tervének elkészítéséhez támogatás igényelhető, továbbá részletesen szabályozza a támogatás igénybevételének feltételeit és módját.

30/2012. (VI. 8.) NFM rendelet a Regionális Fejlesztés Operatív Programokra meghatározott előirányzatok felhasználásának állami támogatási szempontú szabályairól

A ROP-ok prioritásai között az alábbi támogatható környezetvédelmi célok szerepelnek: megújuló forrásból történő energiatermelés, hulladékkezelés.

36/2012. (VI. 8.) NFM rendelet a Környezet és Energia Operatív Program prioritásaira rendelt források felhasználásának részletes szabályairól és egyes támogatási jogcímeiről

A rendelet 20 jogcímet sorol fel, melyekre a KEOP-ból támogatás igényelhető, ilyen pl. a megújuló forrásból történő energiatermelés, az energiahatékonysági beruházások, hulladékkezelés, környezetbarát termékek és szolgáltatások fejlesztése, valamint a környezettudatosság fejlesztését szolgáló programok. A rendelet meghatározza továbbá a támogatások fajtáit és az ezekkel kapcsolatos szabályokat.

Módosított jogszabályok

Módosító rendelkezés	Módosított rendelkezés
115/2012. (VI. 11.) Korm. rendelet	Az állatvédelmi bírságról szóló 244/1998. (XII. 31.) Korm. rendelet Az állatvédelmi hatóság kijelöléséről szóló 334/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet A kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról szóló 41/2010. (II. 26.) Korm. rendelet
156/2012. (VII. 13.) Korm. rendelet	A felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet Vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályokról szóló 147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet
175/2012. (VII. 26.) Korm. rendelet	314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról
207/2012. (VII. 27.) Korm. rendelet	A Magyar Kármentő Alapról szóló 252/2010. (X. 21.) Korm. rendelet

**Ma &
Holnap**
www.maesholnap.hu

A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS LAPJA

FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS

EMBER ÉS TERMÉSZET

MEGÚJULÓ ENERGIA

INNOVÁCIÓ

TÁRSADALMI FELELŐSSÉGVÁLLALÁS

**Hogy sokáig legyen
miről beszélnünk...**

Megrendelhető a szerkesztőségben,
vagy az interneten:

Tel.: 06-1 388-1913

szerkesztoseg@maesholnap.hu

WWW.MAESHOLNAP.HU

**Keresse
az újságárusoknál!**

**A VILÁG VEZETŐ INNOVATÍV TANÚSÍTÓ SZERVEZETE
A KÖRNYEZETVÉDELEMBEN IS!**

**MUTASSA MEG
A FENNTARTHATÓ TERMELÉS ÉS
AZ ENERGIAHATÉKONYSÁG NÖVELÉSE
MELLETTI ELKÖTELEZETTSÉGÉT AZ ISO 50001
ENERGIAIRÁNYÍTÁSI SZABVÁNY SEGÍTSÉGÉVEL!**

AZ SGS A VILÁG VEZETŐ MINŐSÉGELLENŐRZŐ, VIZSGÁLÓ ÉS TANÚSÍTÓ VÁLLALATA

SGS HUNGÁRIA KFT.

1124 Budapest, Sirály u. 4.

t 061 309 3341

f 061 309 3333

e info.hu@sgs.com

www.hu.sgs.com

WHEN YOU NEED TO BE SURE

SGS